

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
UGDYMO SISTEMŲ KATEDRA

RAMONA ŽIAUBERYTĖ

PRADINIO UGDYMO PEDAGOGIKA IR IKIMOKYKLINIS UGDYMAS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ MOKYMOSI MOKYTIS
KOMPETENCIJOS RAIŠKA IR JOS TOBULINIMO GALIMYBĖS

Bakalauro darbas

Darbo vadovė
Lekt. dr.
Tatjana Bakanovienė

Originalus autoriaus darbas

(studento parašas)

Šiauliai, 2015

TURINYS

TURINYS	2
SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS	5
1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ PROFESIJOS REIKŠMINGUMAS IR MOKYMO SI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TEORINIAI ASPEKTAI	7
1.1. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesijos specifiškumas	7
1.2. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų struktūra	9
1.3. Mokymosi mokyti kompetencijos apibrėžtis ir svarba pedagogui.....	13
1.4. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo būdai ir mokymąsi įtakojantis veiksniai.....	16
2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS	21
3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ MOKYMO SI MOKYTIS KOMPETENCIJOS RAIŠKOS IR TOBULINIMO GALIMYBIŲ EMPIRINIS TYRIMAS	22
3.1. Tyrimo imties charakteristika	22
3.2. Empirinio tyrimo rezultatai ir jų analizė.....	23
IŠVADOS	32
REKOMENDACIJOS	34
LITERATŪRA	36
PRIEDAI	42

SANTRAUKA

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS RAIŠKA IR JOS TOBULINIMO GALIMYBĖS

Bakalauro darbas

Lietuvoje vis labiau kintantis ir įsitvirtinantis naujas požiūris į pedagogų poziciją ir kompetencijas įpareigoja mokslininkus atsigręžti į pedagogų karjerą, todėl pedagogo vaidmuo ugdyme yra siejamas su didele atsakomybe, naujais reikalavimais jo kompetencijai ir profesionalumu. Mokslinėje literatūroje pažymima, kad šiandieniniai visuomenei reikia pedagogo, atsižvelgiančio į nuolatinę kaitą ir gebančio valdyti vaikų ugdymo procesą ir todėl būtent kompetencijų ugdymuisi ir tobulinimuisi kiekvienas pedagogas turi skirti ypatingą dėmesį. Ikimokyklinio ugdymo paskirtis - padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Kadangi dauguma vaikų dalį savo kasdieninio gyvenimo praleidžia ikimokyklinio ugdymo įstaigose, ikimokyklinio ugdymo reikšmė yra didžiulė. Tad nuo pedagogo žinių ir sugebėjimų, t.y. kompetencijų, priklauso jo darbo rezultatai, o galiausiai ir mokymo(si) sėkmė.

Todėl **tyrimo objektas:** ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos raiška. **Tyrimo tikslas:** atskleisti ir išanalizuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos raišką bei nustatyti kokie veiksniai lemia šios kompetencijos tobulinimą. Tyrimo duomenims surinkti buvo pasirinktas anketinės apklausos metodas. Parengtas tyrimo instrumentas padėjo išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos raišką bei jos tobulinimo galimybes. Anketa parengta darbo autorės remiantis mokslinės literatūros analizės pagrindu. Tyrimo duomenų apdorojimui ir analizei taikyta Microsoft Office Excel 2007 metų programa. Ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje dirbantys pedagogai buvo atrinkti patogiosios atrankos būdu. Tyrime dalyvavo 80 ikimokyklinio ugdymo pedagogių dirbančių „X“ Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose (ikimokyklinio ugdymo pedagogų vyrų nebuvo).

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad pagrindinės respondentų pedagogo profesijos pasirinkimo priežastys yra meilė vaikams, galimybė dirbti kūrybiškai. Paaiškėjo, kad nuolatinį mokymąsi pedagogai tapatina su būtinybe, dėl profesijos specifikos, o tai reiškia, kad mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimas tiriamiesiems yra prioritetinga profesinės veiklos dalis. Pedagogams priežastys trukdančios įsitraukti į mokymosi procesą yra susijusios su ekonominiais ir asmeniniais veiksniais ir nustatyta, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogams priimtinausias ir efektyviausias mokymosi būdas yra formalusis.

SUMMARY

EXPRESSION OF PRE-SCHOOL TEACHER'S LEARNING TO LEARN COMPETENCE AND ITS IMPROVEMENT OPPORTUNITIES

Bachelor's paper

The new approach to teachers' position and competences which is increasingly changing and positioning in Lithuania requires scientists to look back at the career of teachers, so the teacher's role in education is associated with a high degree of responsibility, new requirements for his/her competence and professionalism. The scientific literature indicates that today's society needs teacher taking into account the constant change and being capable of handling children's education process and therefore namely for competencies' development and improvement every educator should pay particular attention. As most children spend part of their daily life in pre-school education establishments, pre-school education has a great value. So, results and eventually training (learning) success depend on the teacher's knowledge and skills, i.e. competences.

Consequently, the **object of the study** is pre-school teachers' learning to learn competence. **The aim:** to identify and analyze expression of the pre-school teachers' learning to learn competencies and to determine the factors behind the development of this competence. To collect data for the study questioning survey method was chosen. Prepared research tool helped to clarify expression of the pre-school teachers' learning to learn competencies and opportunities for improvement. Questionnaire was prepared by the author based on the scientific literature analysis. For study data processing and analysis Microsoft Office Excel 2007 was used. Teachers working in the pre-school education establishment were selected through convenient sampling. The study involved 80 pre-school women educators working, in "X" pre-school institutions in Siauliai City (there were no pre-school teachers - men).

The survey results revealed that the respondents' main reasons for the teacher's profession choice is love for children, ability to work creatively. It turned out that educators identify continuous learning with the necessity, due to specifics of the profession, which means that learning to learn competence development is the priority subject of their professional activity. For the educators, reasons hindering to get involved in the learning process are related to economic and personal factors, and it was found that the most effective and preferred way of learning for the pre-school teachers is formal.

IVADAS

Aktualumas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011) nurodoma, kad ikimokyklinio ugdymo paskirtis - padėti vaikui tenkinti prigimtinis, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Kadangi dauguma vaikų dalį savo kasdieninio gyvenimo praleidžia ikimokyklinio ugdymo įstaigose, ikimokyklinio ugdymo reikšmė yra didžiulė. Todėl labai svarbu, kad pedagogas, dirbantis ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, būtų kompetentingas ir turėtų galimybę tobulinti savo kompetenciją. Valstybinėje švietimo 2013-2022 m. strategijoje, kurioje numatytos esminės švietimo veiklos kryptys ateinančiam dešimtmečiui, pirmasis tikslas nurodo, jog reikia „*pasiiekti, kad pedagogų bendruomenės sudarytų nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai. Profesionalūs pedagogai ir nuolatinis jų kvalifikacijos tobulinimas – modernaus pasaulio būtinybė, kylanti dėl sparčios kaitos, nuolatinių naujovių visuomenės gyvenime*“ (Valstybinė švietimo strategija 2013–2022 m.: tikslai, problemos, tobulinimo kryptys.).

Socialinė, kultūrinė ir ekonominė visuomenės kaita nuolatos kelia naujus reikavimus ir iššūkius švietimo sistemai, o ypač pedagogams (Stankevičienė, Bielienė, Zimblienė, Gudelevičienė, Novicka, Bisikirskienė, 2009). Specialistai turi nuolat tobulėti, visą laiką mokytis (Alifanovienė, Šapelytė, Gelžinienė, 2008). Anot N. A. Adomaitytės (2004), pedagogas atlieka sociume labai svarbų vaidmenį jis yra mokymo proceso skatintojas, tyrėjas, pozityvus švietimo kaitos proceso dalyvis, kuris teikia prioritetą mokymuisi visą gyvenimą, bendraujantis ir bendradarbiaujantis bei eruditas įvairiose srityse. Mokymosi visą gyvenimą memorandumė (2001) nurodoma, jog „*dabar svarbiausia, kad kiekvienas išmoktų mokytis, prisitaikyti prie pokyčių ir naudotis informacijos gausybe*“. V. Lukošūnienė, M. Barkauskaitė (2008) teigia, jog nuo pedagogo žinių ir sugebėjimų, t.y. kompetencijų, priklauso jo darbo rezultatai, o galiausiai ir mokymo(si) sėkmė. Todėl kiekvienam pedagogui, įskaitant ir ikimokyklinio ugdymo pedagogą, mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimas turėtų būti gana svarbus ir siektinas dalykas

Kintant mokymo(si) sampratai, nepalaukia kisti ir požiūris į pedagogą, jo darbą, atliekamus vaidmenis bei pačią asmenybę. Tai tyrinėjo tokie mokslininkai ir tyrėjai kaip, N. Černiauskiene (2012), B. Bitinas (2000). Taip pat Lietuvos ir užsienio mokslininkai didelį dėmesį skiria pedagogų kompetencijoms ir jų struktūrai nagrinėti. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų struktūrą nagrinėjo Jurašaitė – Harbison (2004), Stagniūnienė (2008), Kovėraitė (2010). Pedagogų nuolatinio tobulinimosi svarbą ir mokymosi procesus tyrinėjo: Liebherman, (2005), Winterton, Delamare, Stringfellow (2005), Delamare, Winterton (2005). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi kompetencijos tobulinimo aktualumą išryškino: McCormack, Gore, Thomas (2006), Miller, Robertson, Hudson, Shimi (2008), Smilgienė (2012).

Tyrimo problema: Lietuvoje vis labiau kintantis ir įsitvirtinantis naujas požiūris į pedagogų poziciją ir kompetencijas įpareigoja mokslininkus atsigręžti į pedagogų karjerą, todėl pedagogo vaidmuo ugdyme yra siejamas su didele atsakomybe, naujais reikalavimais jo kompetencijai ir profesionalumu. D. Malinauskienė (2010) teigia, kad šiandieniniai visuomenei reikia pedagogo, atsižvelgiančio į nuolatinę kaitą ir gebančio valdyti vaikų ugdymo procesą ir todėl būtent kompetencijų ugdymuisi ir tobulinimuisi kiekvienas pedagogas turi skirti ypatingą dėmesį. Kaip teigia J. Smilgienė (2012), ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų kvalifikacijos kėlimo bei nuolatinio mokymosi proceso aspektai netirti. Todėl tyrimo problema konkretizuojama šiais klausimais: kokia yra ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos raiška bei kaip ir kokiais būdais tiriamieji tobulina šią kompetenciją ir kokie veiksniai tai lemia.

Tyrimo objektas: ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos raiška ir jos tobulinimo galimybės.

Tyrimo tikslas: atskleisti ir išanalizuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos raišką bei nustatyti kokie veiksniai lemia šios kompetencijos tobulinimą.

Tyrimo uždaviniai:

- Pateikti teorinius pagrindus apie ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesijos specifiškumą ir pedagogų kompetencijų struktūrą.
- Teoriškai apibrėžti mokymosi kompetencijos sampratą, aktualumą bei atskleisti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi būdų ir formų įvairovę.
- Nustatyti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos raišką ir jos tobulinimą įtakojančius veiksnius bei priežastis.
- Atskleisti mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimui pasirenkamus būdus ir formas bei profesinių veiklos sričių reikšmingumą.

Tyrimo metodai:

- Teoriniai: mokslinės, pedagoginės ir psichologinės literatūros ir kitų informacijos šaltinių analizė.
- Empiriniai: anketinė ikimokyklinio ugdymo pedagogų apklausa.
- Kiekybinė ir kokybinė tyrimo rezultatų analizė.
- Dokumentų analizė.

Tyrimo imtis: Tyrime dalyvavo 80 ikimokyklinio ugdymo pedagogų. Tyrimas buvo atliktas Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose.

Tyrimo struktūra: Darbą sudaro santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, du skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas (68 šaltiniai) ir priedai. Darbe pateikiamos 2 lentelės ir 14 paveikslų. Darbo apimtis 41 puslapis (be priedų).

1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ PROFESIJOS REIŠKINGUMAS IR MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TEORINIAI ASPEKTAI

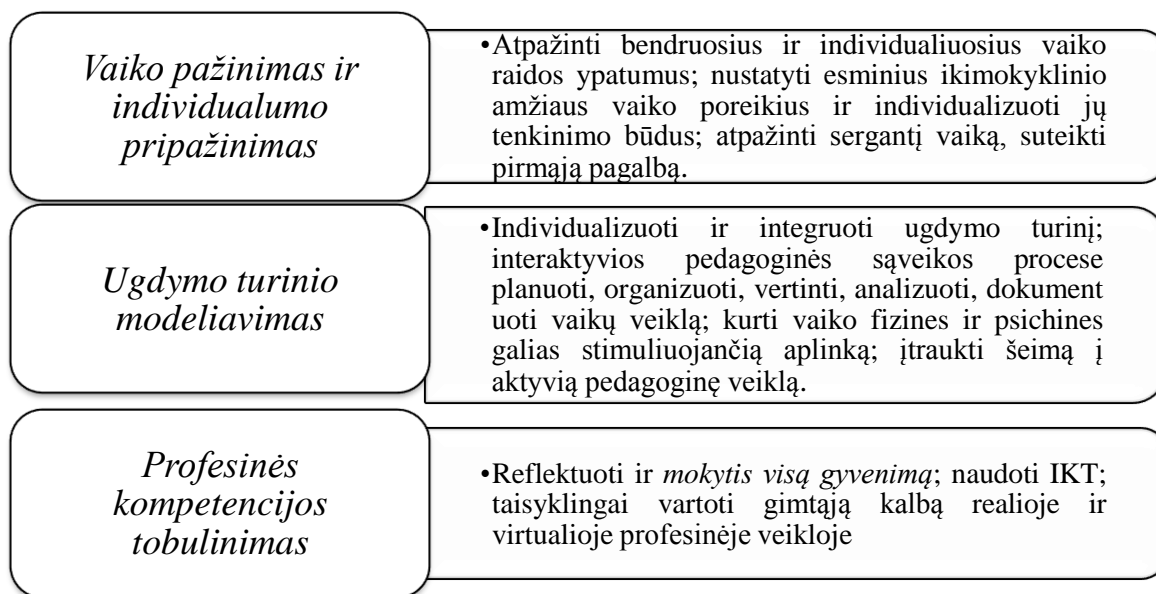
1.1. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesijos specifiškumas

Pasak A.V. Matulionio (2003), profesijos sąvoka yra svarbi ne tik apibūdinant profesiją, bet ir todėl, kad žmonės jungiasi į profesijas, kad galėtų atlikti vienodą ar panašų darbą. Kiekviena profesija turi savo savitumą ir specifiškumą. Pedagogo profesija yra viena iš seniausių profesijų, o profesinė veikla viena sudėtingiausių veiklų (Smilgienė, Masiliauskienė, 2011). Kiekvieno pedagogo veikla yra specifinė, ne išimtis ir ikimokyklinio ugdymo pedagogo. Ikimokyklinis ugdymas yra švietimo sektoriaus dalis, apibrėžiama pagal bendrą švietimo sektoriaus objektą (bendras sektoriaus objektas – ugdymo reiškinys), tačiau turinti specifinių bruožų, kurie apibūdinami ugdymo statusu, vaikų amžiumi ir atitinkamais ugdymo tikslais bei metodais (Ruškus, Žvirdauskas, 2010). ES, deklaruodama bendruosius švietimo politikos principus ir apibrėždama pedagogų kompetencijas, šalių ir regionų švietimo politikos formuotojams rekomenduoja į profesinę pedagogo karjerą žiūrėti kaip visumą – nuo pradinio rengimo iki visą gyvenimą trunkančio tobulinimosi formaliuoju, neformaliuoju ar savarankiško mokymosi būdu (Dačiulytė, Dromantienė, Indrašienė, Merfeldaitė ir kt., 2012).

Ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius, etinius, o taip pat ir pažintinius poreikius (Ruškus, Žvirdauskas, Zybartas, Eskytė, Motiečienė, Dorelaitienė, 2012) bei teikti pagalbą vaiko šeimai. Šiuo ruožtu ikimokyklinio ugdymo pedagogai turi įgyvendinti šį tikslą - ugdyti laisvą ir kūrybingą asmenybę, kuriai būtų sudarytos kokybiškos ugdymo(si) sąlygos (Pranaitytė, Malinauskienė, 2011). Ikimokyklinio ugdymo įstaiga – pirmoji vaiko mokykla, kurioje jis mokosi bendrauti su bendraamžiais, lavinasi, mokosi prižiūrimas specialistų (Chuan, Marvin, Churchill, 2005). Kadangi vaikai ikimokyklinio ugdymo įstaigose praleidžia didesnę savo laiko dalį, ugdymo įstaigos tampa vis labiau reikšmingos tokio amžiaus vaikams. Vaikai ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje formuoja požiūrį į save, savo bendraamžius, supančią aplinką, taip pat sąveikauja tarpusavyje, išreiškia savo mintis apie vienas kitą, pastebi vienas kito panašumus ir skirtumus (Ashiabi, 2007). Ikimokyklinėje įstaigoje vaikas ugdomas kaip unikali individualybė, pasižyminti savo išskirtiniais poreikiais interesais, savitu ugdymosi stiliumi, ką žinoma turi pažinti ikimokyklinio ugdymo pedagogas (Pranaitytė, Malinauskienė, 2011). Pasak A. Valantino (2011) tikslingas ikimokyklinis ugdymas daro teigiamą poveikį vaikų tolesniems mokymosi pasiekimams, socialinei ir emocinei raidai. Taigi, ikimokyklinio ugdymo reikšmė mūsų visuomenei ir jos kaita yra neginčytinas faktas.

Auklėtojas ikimokyklinio ugdymo procese itin svarbus asmuo, įtakojantis vaikų ugdymosi kokybę (Pranaitytė, Malinauskienė, 2011), o ikimokyklinio ugdymo pedagogo funkcijos ir darbo specifika skiriasi nuo kitų pedagogų. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų veiklos specifiškumas atsispindi ir Lietuvos Respublikos teisinėje bazėje. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011) pedagogas apibūdinamas, kaip asmuo įgijęs valstybės nustatytą išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją. Auklėtoju dirbantis asmuo privalo turėti aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą ir būti baigęs vieną iš mokytojų rengimo ikimokyklinėms įstaigoms arba edukologijos studijų krypties programų bei turintis auklėtojo kvalifikaciją (Pavyzdinis auklėtojo pareigybės aprašymas, 2005). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo tikslas yra padėti šeimai ugdyti ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaiką (Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas, 2008). I. Koveraitė (2010) taip pat pažymi, kad auklėtojas privalo išmanyti ir gebėti taikyti įvairius ugdymo principus: visuminį ugdymą, individualizavimą, tęstinumą, dermę. Tad ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje dirbančiam pedagogui be galo svarbus ir auklėtojo taktas, vidinė kultūra, gebėjimas bendrauti, sugebėjimas būti vaikui ir draugu, ir mokytoju.

Kadangi šis pedagogas dirba su ikimokyklinio amžiaus ugdytiniais, jis privalo puikiai išmanyti vaikų raidos ypatumus, gebėti pažinti kiekvieną ugdytinį ir tenkinti jo poreikius. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standarte (2008) pateikiamos trys ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sritys (1 pav.).

1 pav. **Ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sritys** (Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas, 2008)

Kaip matyti iš ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sričių, ir keliamų aukštų reikalavimų šis pedagogas turi turėti ne tik pakankamai kompetencijų ikimokyklinio amžiaus vaikų pažinimo ir jų poreikių tenkinimo klausimais, bet ir privalo nuolatos tobulėti. Pasak R.

Pranaitytės, D. Malinauskienės (2011), kokybiškas vaiko ugdymas siejamas su pedagogų turimomis kompetencijomis. Šiam teiginiui pritaria ir E. Masiliauskienė, A. Bagdonaitė (2012) teigdamos, kad kvalifikaciją būtina nuolat tobulinti, nes nuo to priklauso ir darbo rezultatų kokybė. Todėl ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dirbantis pedagogas turėtų siekti nuolatos tobulėti, ieškoti naujovių, kritiškai mąstyti, siekdamas ugdymo kokybės. Pedagogas turėtų suprasti, kad mokymasis yra vertingas, visą gyvenimą trunkantis procesas, auklėtojas turėtų siekti išsiaiškinti, ką jau geba ir ko dar reikėtų mokytis. (Stagniūnienė, 2008).

Taigi Lietuvos mokslininkai, pritardami šioms nuostatoms teigia, kad nauja mokymosi paradigma kelia naujus reikalavimus pedagogui: gebėjimą dirbti įvairiose mokymosi aplinkose, naujų idėjų skleidimą, žinių ir laimėjimų vertinimą, informacinio raštingumo poreikį, naujų mokymo metodų ieškojimą. Jei pedagogams keliamas reikalavimas – ugdyti aktyvius piliečius, gebančius nuolat mokytis, prisitaikyti prie kintančios aplinkos, prisidedančius prie savo šalies ir visos žmonijos gerovės kūrimo, tai ir jų ugdytojams turi būti keliami ne mažesni reikalavimai, todėl pedagogų profesinis tobulinimas, kaip visą gyvenimą trunkantis procesas, tampa suprantama būtinybe. (Projektas „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“, 2012).

Kadangi ikimokyklinė ugdymo įstaiga yra pirmoji vaiko mokykla, todėl ikimokyklinio ugdymo pedagogas turi atsižvelgti į kiekvieno vaiko poreikius, gebėjimus ir siekti, kad darželinukams mokymosi procesas būtų visaapimantis, nes šioje įstaigoje vaikai pradeda pažinti juos supantį pasaulį. Todėl ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesiją yra specifiška tuo, kad pedagogai turi organizuoti visuminį ugdymą, atsižvelgti į mokymo paradigmų kitimą, nes jų atsakomybė paremta, tuo, kad šie specialistai organizuoja ir vykdo ugdymo(si) procesą atėities kartoms. Todėl nuolatinis mokymasis, nenutrūkstamas kompetencijų tobulinimas yra labai svarbus pedagogams ir neatsiejamas nuo jų darbo specifikos.

1.2. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų struktūra

Daugelis autorių (Lepaitė, 2003; Jovaiša, 2007; Laužackas, 2005) aiškindami kompetencijos terminą, jį sieja su kvalifikacija. A. Bagdonaitė (2011) pažymi, kad sąvokos kvalifikacija, kompetencija gali būti laikomos pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi indikatoriais. Minėtosios sąvokos yra susijusios viena su kita ir, galima sakyti, sąveikauja tarpusavyje, kai pedagogas siekia tobulinti savo profesines žinias ir įgūdžius. Tuo tarpu B. Jatkauskienė, G. Tolutienė (2012) teigia, kad dažnai žinios, gebėjimai, kompetencijos vartojami sinonimiškai, tai nėra tikslu, nes žinios ir gebėjimai yra tas šaltinis, kuriuo remiantis konstruojamos kompetencijos. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012), sąvokos „kompetencija“ ir „kvalifikacija“ suvokiamos taip: „sąvoka „kompetencija“ derintina su

žodžiais „įgyjama“, „ugdoma“ ir vartotina tiek bendrajam profesinių gebėjimų lygiui, tiek atskiriems gebėjimams atlikti profesines užduotis, veikti profesinėje srityje apibūdinti; sąvoka „kvalifikacija“ derintina su žodžiais „tobulinama“, „pripažįstama“, „formalizuojama“, „reikalaujama“ ir vartotina dokumentais patvirtintam bei su profesine karjera siejamai kompetencijų ir patirties visumai apibūdinti“ (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, 2012).

Svarbu pabrėžti ir tai jog, šiuolaikinės švietimo įstaigos efektyvumas, labiau nei bet kada priklauso nuo joje dirbančių pedagogų kvalifikacijos, motyvacijos, gebėjimo aktyviai planuoti savo karjerą (Norvaišienė, 2010). Tačiau G. Gedvilienė, R. Laužackas, V. Tutlys (2010, p. 16) pažymi, kad karjera nebūtinai turi būti kvalifikacijos tobulinimo pasekmė, nes „kai kvalifikacijos tobulinimas yra orientuotas į prisitaikymą prie kintančių sąlygų, jis nedaro įtakos teigiamiems karjeros pokyčiams, nes tam reikalinga ir aktyvi asmeninė pozicija, todėl, galima teigti, kvalifikacijos tobulinimas nulemtas dviejų pagrindinių veiksnių: išorinės būtinybės, t. y. aplinkos keliamų reikalavimų, ir paties asmens vidinės motyvacijos, apsisprendimo, sąmoningo suvokimo kryptingai siekti karjeros ir ją planuoti”.

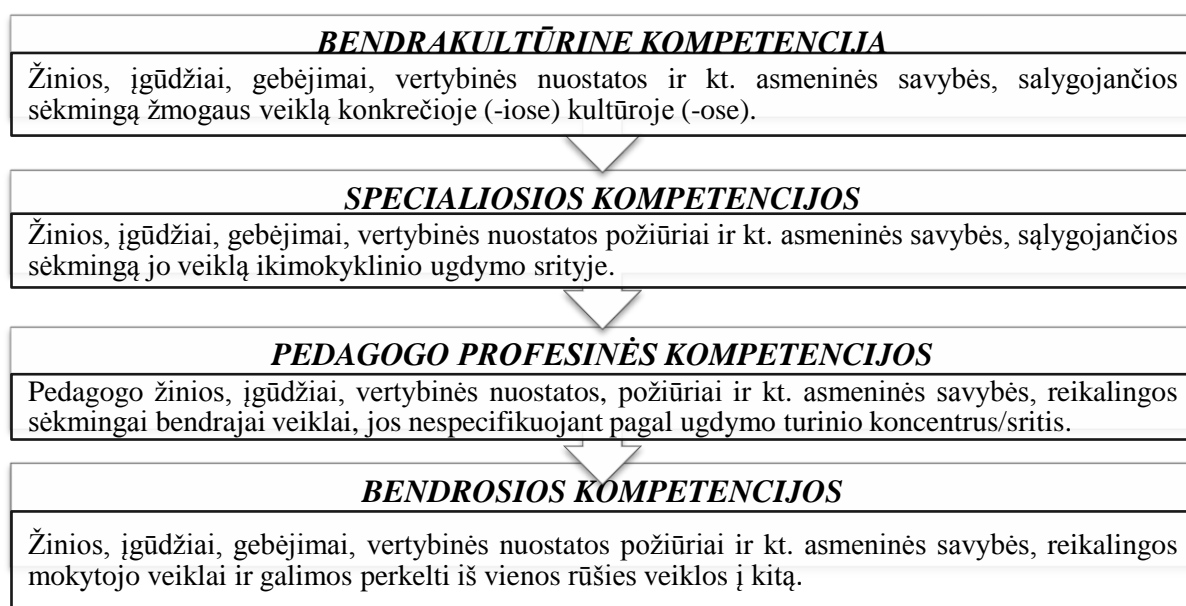
Taigi remiantis įvairių autorių nuomone galima išskirti dvejopą kompetencijų prasmę. Taigi, pirmoji, tai – elgsena, kurią suskaidžius į atskiras dalis galima stebėti ir vertinti darbo vietoje, kita vertus tai – gebėjimas vertinti naują situaciją, pasirinkti tinkamus veiklos metodus ir nuolat integruoti dalykines ir profesines žinias (Laužackas, 2005). Pasak S. Gudauskaitės (2007) kompetencijų struktūrai, raidai ir vertinimui įtaką daro socialinis ir kultūrinis kontekstas, kuriame individai gyvena. R. Jucevičienė, D. Lepaitė (2000) mano, kad kompetencija gali būti traktuojama ir kaip visuma (competence) ir kaip sudėtinė dalis (competencies). Kiekvienos profesijos kompetencijos susideda iš kelių dalių, taip pat ir pedagogo. „Vartojant kompetencijos sampratą edukologijos mokslo kontekste, ji dažniausiai remiasi kitų sričių specialistų pateikiamais kompetencijos apibūdinimais, tačiau siekiant atskleisti mokytojo kompetencijų esmę remiamasi įvairių autorių išskiriamais mokytojų veiklos požymiais ir reikalavimais jiems, išryškinami bendrieji ir specifiniai ugdytojo gebėjimai, asmeninės savybės ir vertybinės orientacijos“ (Čiužas, 2013, p.28).

R. Laužackas (2005) išskiria tokią kompetencijų struktūrą, t.y. formalios kompetencijos, neformalios kompetencijos, nežinomos kompetencijos ir žinomos nedokumentuotos kompetencijos. Pasak I. Kovėraitės (2010) kompetencijas būtų galima sugrupuoti taip:

- Kompetencija kaip tam tikra asmenybės savybė, sugebėjimas (t.y. adekvačiai veikti, atlikti tam tikrą veiklą, užduotį konkrečioje ar imituojamoje darbo situacijoje);
- Kompetencija kaip tam tikrai asmeniui suteikta teisė, įgaliojimai ką nors spręsti ar daryti (t.y. įgaliojimų turėjimas ką nors daryti);

- *Kompetencija - tam tikros specialisto veiklos raiška* (t.y. efektyvios veiklos demonstravimas, pedagogo savita raiška veikla, pagrįsta jo profesiniais, pedagoginiais ir asmeniniais gebėjimais).

Pasak A. Stagniūnienės (2008), pedagoginei veiklai reikalingos kompetencijos gali būti skirstomos į *bendrąsias* (pagrindines), t.y. *universaliasias* kompetencijas, būdingas kiekvienam pedagogui ir *specialiasias*, t.y. kompetencijas, kurios būdingos ir reikalingos atlikti, būtent su konkrečia veikla susijusiam, specifiniam darbui. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijos turi savo ypatumų, kadangi šiam pedagogui svarbus vaikų amžiaus raidos ypatumų išmanymas, žaidimų vaidmens ir pobūdžio vaikystėje supratimas ir inicijavimo galimybių įvairovė, šeimos paramos strategijos kūrimo ir geras visos ugdymo sistemos suvokimas (Jurašaitė - Harbison, 2004). Kvalifikuotas ikimokyklinio ugdymo pedagogas turėtų turėti pakankamai gebėjimų šiose srityse: ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumų išmanymas, lygybės ir teisingumo principo laikymasis, vaikų skirtingumų pripažinimas, vaikų vertinimas, vaikų raidos ir ugdymosi motyvacijos skatinimas, integruotų ugdymo programų kūrimas, prasmingų ir šiuolaikinių ugdymo strategijų taikymas, bendradarbiavimo su šeimomis, profesionalios partnerystės skatinimas, savo pedagoginės veiklos refleksija (Miller, Robertson, Hudson, Shimi, 2012). Mokytojų profesijos kompetencijų apraše (2007) išskiriami pedagogų kompetencijos pagrindiniai dėmenys (2 pav.):

2 pav. **Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos pagrindiniai dėmenys**

(Mokytojų profesijos kompetencijų aprašas, 2007)

Matyti, kad paveiksle pateiktos kompetencijos yra glaudžiai tarpusavyje susijusios ir sudaro pedagogo kompetencijos pagrindą. A. Stagniūnienė (2008) sudarė ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijų struktūrą:

. **Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijų struktūros dalys apibūdinamos:**

- Bedrakultūrinė kompetencija (apibūdinama, kaip pagarba pasaulio, Europos, Lietuvos kultūros įvairovei, tradicijoms ir nuostata jas perteikti, puoselėti, domėjimasis švietimo ir mokslo naujovėmis, lankstumas naujovėms, humanistinės, demokratinės ir pilietinės visuomenės formavimosi principų supratimas ir nuostata jas ginti).
- Efektyvios veiklos kompetencija (pasitikėjimas savimi, gebėjimas savo pedagoginėje praktikoje lanksčiai ir kūrybiškai remtis švietimo ir mokslo pasiekimais, gebėjimas naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, planuoti savo veiklos karjerą).
- Socialinė kompetencija (gebėjimas pažinti save, savo poreikius ir vaidmenis įstaigoje, tolerancija kolegų, bendruomenės narių įvairovei);
- Ugdymo idėjų bei edukacinių technologijų taikymo kompetencija (tradicinių ir modernių ugdymo ir ugdymosi teorijų išmanymas, siekiant ugdymo proceso kokybės, savaiminio mokymosi nuostatos svarbos pripažinimas, informacinių technologijų taikymas ir vaikų informacinės kultūros ugdymas).
- Vaiko pažinimo kompetencija (orientacija į vaiką, jo raidos ypatumų, mokymosi psichologinių ir sociokultūrinių ypatumų išmanymas, organizuojant ugdymo procesą, vaiko individualybės puoselėjimas atsižvelgiant į jo poreikius).
- Vaiko vertinimo kompetencija (gebėjimas stebėti ir įvertinti vaikų pasiekimus, interpretuoti vertinimo duomenis ir jais naudotis vaiko gerovės tikslams).
- Vaiko motyvavimo kompetencija (mokymosi motyvacijos palaikymas ir skatinimas, gebėjimas suprantanai perteikti ugdymuisi reikalingą informaciją).
- Edukacinių aplinkų ir ugdymo programų kūrimo kompetencija (motyvuojančių, funkcionalių, dinamiškų ugdymosi aplinkų kūrimas, gebėjimas parengti ir įgyvendinti konkrečią ugdymo programą).
- Sociokultūrinė kompetencija (gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su įstaigos darbuotojais, ugdymo proceso dalyviais, gerosios patirties sklaida).
- Komunikacinė kompetencija (gebėjimas suprasti gestų, mimokos kalbą, mokėjimas klausyti, užduoti klausimus, ruošti ir skaityti pranešimus, noras ir gebėjimas komunikuoti, kesitis informacija) (Stagniūnienė, 2008).

E. Jurašaitė - Harbison (2004) išskiria tokias svarbiausias ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijas, kurias apibūdinamos:

- *pedagoginis išprusimas* (ją sudaro bendrosios, psichologinės, dalykinės žinios, ugdytinių pažinimas, gebėjimas sukaupti tokias žinias ir jas taikyti praktikoje);
- *veiklos prognozavimo ir planavimo* (kitaip dar vadinama teleologinė, kuri apibūdinama, kaip pedagogo gebėjimas koordinuoti veiklą su kolegomis, tėvais ir ugdymo įstaiga, gebėjimu numatyti ugdymo tikslus ir jų įgyvendinimo būdus);

- *ugdymo organizavimo* (tai pedagogo gebėjimas organizuoti ugdymo procesą remiantis atitinkamais tikslus šaltiniais ir ištekiais: žmonėmis, laiku, informacija, materialiniais ištekiais);
- *pedagoginis bendravimas ir bendradarbiavimas* (apima pedagogų tarpusavio santykius, pagrįstus dalijimusi naudinga patirtimi, pagalbos vienas kitam teikimą);

Darbas su ikimokyklinio amžiaus vaikais yra sudėtingas ir kompleksinis, todėl ikimokyklinio ugdymo pedagogui keliami aukšti reikalavimai ir jis privalo nuolatos mokytis ir tobulėti (Johansson, 2004). Kadangi iš ikimokyklinio ugdymo pedagogo reikalaujama kokybiško ugdymo, kompetetingo darbo, atsakomybės, vidinės intuicijos ir kitų savybių, tai tik patvirtintą faktą, kad auklėtojo kompetencijos reikšmė ir kvalifikacijos tobulinimo galimybės yra itin svarbios (Smilgienė, 2012). Pasak D. Malinauskienės (2010), ikimokyklinio ugdymo kokybė artimiausioje ateityje priklausys nuo pedagogų pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis, todėl reikia modernizuoti šią profesiją, ruošti pedagogus dirbti žinių ir kūrybinėje visuomenėje.

Remiantis autorių mintimis galima teigti, kad kompetencijos ir kvalifikacijos sąvokos yra siejamos kartu ir net tapatinamos, tačiau Lietuvos Respublikos dokumentuose yra aiškiai apibrėžta riba tarp šių sąvokų, nors jos ir turi panašumų. Išanalizavus įvairių autorių išskirtas pedagogų kompetencijų struktūras, matoma, kad kiekvienas autorius išskiria savitas kompetencijas ir jas apibrėžia skirtingai. Tad yra matyti iš ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijų struktūros įvairovės, kad pedagogas turi nuolat tobulėti, plėtoti turimas kompetencijas bei privalo įgyti naujų žinių, gebėjimų, būtinų efektyviai pedagoginei veiklai. O nuolatinis mokymasis yra neatsiejamas nuo mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo.

1.3. Mokymosi mokytis kompetencijos apibrėžtis ir svarba pedagogui

Pedagoginėje literatūroje mokymasis aiškinamas, kaip tikslinga veikla siekiant įsisavinti žmonijos sukauptus patirties pagrindus, įgyti teorinės ir praktinės veiklos mokėjimų ir įgūdžių (Jovaiša, 2007). Psichologinėje literatūroje mokymasis apibūdinamas, kaip nuolatinis organizmo elgsenos kitimas susijęs su patirtimi (Myers, 2010). Mokymasis sudaro prielaidas atnaujinti žinias ir įgyti kompetencijų.

Suaugusiųjų mokymasis - sąmoninga ir motyvuota veikla, saviaktualizacijos, savirealizacijos ir tobulėjimo prielaida (Jatkauskienė, Tolutienė, 2012). G. Gedvilienė, E. Stasiūnaitienė, A. Petruolytė (2008) suaugusiųjų mokymąsi apibrėžia, kaip visą apimantį procesą, kurio metu besimokantysis sau kelia atitinkamus tikslus ir kurio metu vyksta patirtimi pagrįstas žinių kūrimas, kuriame besimokantysis aktyviai dalyvauja. Minėtos autorės akcentuoja, kad tokio mokymosi tikslas yra ne perimti žinias apie išorinį pasaulį, bet remiantis patirtimi sukurti individualius pasaulio atspindžius. Galutinis mokymosi mokytis tikslas yra mokymosi

kompetencija, kuriai būdingas gebėjimų mokytis turėjimas ir gebėjimas juos taikyti įvairiuose kontekstuose (Lukošiūnienė, Barkauskaitė, 2013). A. Stagniūnienė (2008) akcentuoja, kad kiekvienam pedagogui svarbu įgyti mokymosi kaip mokytis kompetenciją, suprasti, kad mokymasis yra vertingas, visą gyvenimą trunkantis procesas, jausti poreikį mokytis ir tobulėti, siekti pažinti save kaip besimokantįjį. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo Lietuvoje būklės ir galimybių tyrimo analizėje (2012) taip pat akcentuojama, kad ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas šiuo metu yra perėjimo nuo sąveikos prie mokymosi paradigmos etape, t.y. turi šių dviejų paradigmos bruožų, o naujoji mokymosi paradigma reikalauja iš pedagogo savianalizės, planavimo, tikslų formulavimo, motyvacijos, visuminio požiūrio, refleksijos ir kitų asmeninėmis savybėmis pagrįstų kompetencijų

Iš visų ikimokyklinio ugdymo pedagogui reikšmingų kompetencijų išsiskiriama mokymosi mokytis kompetencija. Kaip nurodo P. Jucevičienė ir kt. (2003), tai – žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, lemiančios nuolatinį kintančiam mokymuisi reikalingą žinių ir gebėjimų įvaldymą. Ši kompetencija susijusi su bendriausiomis tobulėjimo nuostatomis, žiniomis, gebėjimais (formų, būdų įvaldymu). Pasak V. Lukošiūnienės, M. Barkauskaitės (2013) tobulinant mokymosi kompetenciją labai svarbu yra sieti šį procesą su individualiu asmens tikslu. V. J. Pukevičiūtė (2007, p.20) mokymosi kompetenciją apibrėžia taip: „*mokymosi kompetencija, t.y. mokymasis mokytis, reiškia gebėjimą ir parengtį savarankiškai nusibrėžti mokymosi tikslus ir suplanuoti atitinkamus mokymosi žingsnius, savarankiškai arba drauge su kitais studijuojančiais atrasti mokymuisi skirtą informaciją, spręsti iškilusias problemas, savikritiškai refleksuoti mokymosi procesą*“. Pasak V. J. Pukevičiūtės (2007) mokymosi kompetencija (mokymasis mokytis) apima šiuos esminius aspektus: 1) savo paties mokymosi proceso organizavimą; 2) jo valdymą; 3) mokymosi veiklos ir savo paties kontrolę bei vertinimą, grindžiamus žiniomis, įgūdžiais, gebėjimais realizuojamus remiantis teigiamomis emocijomis.

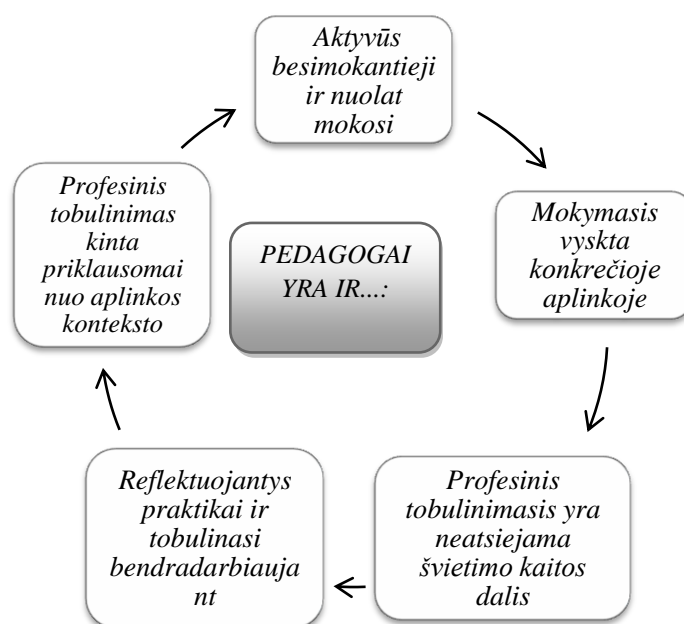
V. J. Pukevičiūtė (2007) pateikdama mokymosi mokytis kompetencijos ugdymo hipotetinį modelį, išskiria šiuos mokymosi kompetencijos šerdį sudarančius ir tarpusavyje glaudžiai susijusius komponentus:

- Gebėjimas įžvelgti mokymosi mokytis svarbą (tai sudaro prielaidą mokymosi proceso pradžiai);
- Gebėjimas išsikelti mokymosi mokytis tikslus;
- Gebėjimas pasirinkti mokymosi strategijas tikslams pasiekti (tai mokymosi mokytis technikos);
- Gebėjimas pasirinkti mokymosi technologijas (mokėti planuoti mokymosi laiką; skirti laiko darbo vietos susivarkymui ir tinkamos mokymuisi aplinkos sukūrimui; gebėti

susitelkti mokymuisi; reikalingų informacijos šaltinių paieška ir atranka; mokymosi būdų numatymas);

- Gebėjimas vertinti savo mokymąsi (išanalizuoti ir įvertinti užbaigtą ar nutrauktą informacijos apdorojimo procesą) (Pukevičiūtė, 2007).

Anot R. Dačiulytės ir kt. (2012) mokytojų profesinio tobulinimosi, kaip nuolatinio, visą gyvenimą trunkančio mokymosi samprata yra sąlygiškai nauja, atsiradusi užsienio mokslininkų darbuose apie 1995-2000 metus. Ji remiasi keliomis kertinėmis pagrindinėmis nuostatomis, kad (3 pav.):

3 pav. Nuolatinio mokymosi pagrindinės nuostatos (Dačiulytė ir kt., 2012)

D. Malinauskienė (2010) teigdamą, kad šiuolaikiniam pedagogui itin svarbu turimas žinias, mokėjimus, įgūdžius nuolat atnaujinti, įtvirtinti, vystyti, tobulinti, kad nenukentėtų pedagoginis darbas, ugdymo kokybė ir pedagogas galėtų priimti vis naujus laikmečio iššūkius. Pedagogas turėtų būti pasirengęs naujovėms ir vis didėjančiam žinių srautui, svarbu atrasti reikiamas (Johansson, 2004). Todėl labai svarbus dėmesys turėtų būti skiriamas mokymosi kompetencijos tobulinimo galimybėms, siekiant įsitvirtinti ir išlikti konkurentiškoje, nuolat kintančioje aplinkoje. Kaip teigia B. Jatkauskienė, G. Tolutienė (2012), esant sudėtingai ekonominei situacijai, kai nėra užtikrinama darbo vieta, turimos kompetencijos, jų vystymas ir tobulinimas tampa darbuotojo sėkmės garantu.

Mokymosi mokytis ir nuolatinio pedagogų tobulėjimo svarba taip pat yra akcentuojama Europiniuose ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose (1 priedas), kaip: Valstybės švietimo strategijos 2003-2012 nuostatose, Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje (2004), LR Švietimo įstatyme (2011), Mokymosi visą gyvenimą memorandume (2001), LR Neformaliojo

suaugusiųjų švietimo įstatyme (1998) ir kt. Pavyzdžiui, svarbiausiuose Bolonijos proceso dokumentuose (2012) didelis dėmesys skiriamas mokymosi kompetencijos tobulinimo perspektyvoms, akcentuojama mokymosi kompetencijos svarba: „*plėtoti mokymosi visą gyvenimą principą* (p.5) <...> *Mokymasis visą gyvenimą ir gebėjimas įsidarbinti yra svarbūs aukštojo mokslo uždaviniai* (p.7) <...> *Mokymasis visą gyvenimą yra vienas svarbiausių veiksnių tenkinant besikeičiančios darbo rinkos poreikius* (p.13)...“ . Todėl viena pagrindinių Bolonijos proceso veiklos sričių iki 2020 metų yra akademinis mobilumas, kuris suprantamas, kaip sąlygų įgyti žinių, gebėjimų, patirties, tobulinti praktinius gebėjimus tiek studentams, tiek pedagogams (dėstytojams). Mokymosi visą gyvenimą memorandume (2001) teigiama, kad būtina suvokti mokymosi visą gyvenimą vertę: „*vertingiausia – žmogaus gebėjimas nuolat besimokančioje aplinkoje naudoti žinias veiksmingai ir ypatingai*. <...> *Nuolatinis švietimas ir mokymasis yra geriausias būdas priimti permainų iššūkius*“. Tai pat teigiama, kad žmogus turėtų tapti aktyviu, nes tik nuolatinis mokymasis ir švietimas yra geriausias būdas priimti permainų iššūkius. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012), taip pat pabrėžiama, kad „*Pedagogas yra pavyzdys ugdytiniam kaip asmenybė... todėl yra svarbios, ugdytinės ir kvalifikacijos tobulinimo proceso dalimi pripažintinos įvairiausios pedagogo kompetencijos, įgyjančios viešą raišką, nepaisant to, ar jos tiesiogiai susijusios, ar nesusijusios su konkrečiomis jo einamomis pedagoginėmis pareigomis ir atliekamomis funkcijomis*“.

Išnagrinėjus mokslinės literatūros šaltinius ir teisės aktus bei dokumentus apie mokymosi kompetencijos tobulinimo svarbą pedagogui, galima daryti išvadą, kad mokymosi kompetencija yra aktuali kiekvienam pedagogui (tam pat ir ikimokyklinio ugdymo) ir svarbi jo profesinėje veikloje. Mokymasis ikimokyklinio ugdymo institucijose dirbantiems pedagogams yra bene svarbiausias tikslas, kuris padeda įgyti vertintinų kompetencijų ar jau turimas atnaujinti. Todėl labai svarbu, kad visi šalies gyventojai šiuo atveju ikimokyklinio ugdymo pedagogai laikytųsi nuostatos, kad mokymasis visą gyvenimą yra pagrindinis sėkmės garantas, siekiant kokybiško ugdymo(si) proceso. O tobulindamas savo mokymosi kompetenciją ikimokyklinio ugdymo pedagogas turi teisę rinktis sau priimtinausius mokymosi būdus ir formas.

1.4. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo būdai ir mokymąsi įtakojantis veiksniai

Pastaruoju metu mokymasis užima didžiulę reikšmę kiekvieno specialisto profesinėje veikloje, nes mokymo ir mokymosi tikslas - gebėjimas atliepti šiuolaikinės visuomenės iššūkius gyvenant nuolatinės kaitos sąlygomis (Gaučaitė ir kt., 2012). Auklėtojui taip pat yra itin svarbu gebėti vadovautis mokymosi visą gyvenimą nuostata, tikslingai atnaujinti žinias ir lavinti savo

įgūdžius, naudotis institucijos suteikiamomis galimybėmis kvalifikacijos tobulinimui (Kovėraitė, 2010).

M. Teresevičienė, G. Gedvilienė, V. Zuzevičiūtė (2006) išskiria tris suaugusiųjų mokymo(si) dimensijas:

- **Formalusis mokymas(sis)** vyksta švietimo ir mokslo įstaigose. Mokymo(si) veikla yra tikslinga, apgalvota, organizuota, sufiksuotos trukmės ir tvarkaraščio, turinti hierarchinę vertinimo sistemą, formalius priėmimo arba registracijos reikalavimus. Būdinga iš anksto numatyta tvarka, turinys, metodai ir mokymosi priemonės. Gaunami pripažinti diplomai ir kvalifikacijos.
- **Neformalusis mokymas(sis)** vyksta šalia pagrindinių švietimo ir mokymo sistemų. Taip pat apgalvotas ir organizuotas, su formaliuoju mokymusi bendra yra tai, kad šis mokymasis ribojamas institucinės priklausomybės. Jis būdingas kvalifikacijos tobulinimo sričiai. Neformalus mokymasis gali būti teikiamas darbo vietose, juo gali rūpintis visuomenės organizacijos ir grupės. Valstybės pripažinti dokumentai neišduodami.
- **Savaiminis mokymasis** – tai natūralus, kiekvieną dieną vykstantis mokymasis. Savaiminis mokymasis nebūtinai iš anksto apgalvotas, mažiau organizuotas, mažiau struktūruotas, gali būti skatinamas gyvenimo, aplinkybių, šeimos, sąlygų, todėl jo gali nepripažinti net patys individai, papildantys savo žinias ir gebėjimus (Teresevičienė, Gedvilienė, Zuzevičiūtė, 2006).

K. Rūdytė (2012) taip pat pažymi, kad informalusis mokymasis (savaiminis) – nevalingas, spontaniškas, pačio asmens inicijuotas mokymasis, kuris vyksta neformalioje – laisvoje – aplinkoje (pvz.: namuose, laisvalaikio metu, bendraujant ir pan.), bet kuriuo metu (ryte, dieną, vakare ar net naktį), įvairiose gyvenimo situacijose (kelionėje, svečiuojantis pas draugus ar gimines ir pan.). Tai kiekvieną dieną vykstantis mokymasis. Kitaip nei anksčiau minėti mokymosi būdai, šis nebūtinai yra iš anksto apgalvotas ar suplanuotas, pats asmuo pasirenka mokymosi aplinkas ir formas.

Švietimo problemos analizėje „*Kaip padidinti suaugusiųjų mokymosi galimybes*“ (2007), pažymima, kad dar yra išskiriamos tokios formos, kaip: profesinis, kai yra suteikiamos darbai atlikti reikalingos kompetencijas ir neprofesinis mokymasis. ***Suaugusiųjų mokymosi ypatumas, įvertinant jų raidos charakteristikų įvairovę analizuojančių teorijų grupių yra kelios, vienoje labiau akcentuojama mokymosi transformuojanti galia, kitose – savarankiškumas mokantis (Zuzevičiūtė, Teresevičienė, 2006):***

Transformuojantis mokymasis. Svarbu tai, kad transformacija yra esmingai susijusi su išgyvenimais, prasmės ieškojimu, patirtimi, nes pažiūros yra prasmės apraiškos, o prielaidos, kuriomis remdamiesi žmonės kuria savo įsitikinimu, yra prasmės perspektyva ir jos kritinė

analizė leidžia žmonėms ją suprasti ir keisti požiūrį. Todėl transformuojantis mokymasis vyksta trimis etapais: kritine savo supratimo bei jo kūrimosi prielaidų refleksija, naujų įžvalgų tikrinimas diskurse, veikla.

Suaugusiųjų saviugda. Prielaidas savarankiškam mokymuisi (saviugdai), būtina akcentuoti mokymo(si) procese, nes suaugusiems būdinga vidinė motyvacija, nes jie žino apie savo mokymosi poreikius. Todėl jiems svarbu mokytis savarankiškai, ir apie tai, kas svarbu gyvenimiškose situacijose, kurios sudaro turtingiausią mokymosi šaltinį. Tačiau mokymosi savarankiškumo prasme besimokančiuosius galima suskirstyti į keturias grupes, kurios atitinka skirtingo lygmens pasirengimą saviugdai:

1. Pirmajai grupei priskiriami tie besimokantieji, kuriems būtinas autoritetas (juo universitete gali būti dėstytojas, bet nebūtinai), nurodantis, ką ir kaip reikia daryti.
2. Antrajai grupei priskiriami tie suaugusieji, kurie pasitiki savimi, yra motyvuoti, tačiau jiems reikia nemenkos paramos mokantis, nes jie beveik nieko nežino tam tikru klausimu.
3. Trečiajai grupei priklauso tie besimokantieji, kurie ne tik pasitiki savimi, bet ir gana daug žino tam tikru klausimu, be to, žino, kaip galima mokytis tam tikromis aplinkybėmis.
4. Ketvirtajai grupei būdinga tai, kad žmogus geba savo mokymąsi planuoti, stebėti, kaip sekasi mokytis, ir kaip koreguoti jį, jei nesiseka, taip pat vertinti mokymosi rezultatus bei procesą (Zuzevičiūtė, Teresevičienė, 2006).

Pasak R. Dačiulytės ir kt. (2012), visų formų išskyrimas yra tik sąlyginis, kadangi ir literatūroje sąvokos modelis-forma-būdas yra vartojamos sinonimiškai. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012) kvalifikacijos tobulinimo formų klasifikacija pateikiama pagal kompetencijų įgijimo būdus, o kvalifikacijos tobulinimo veikla skirstoma į: *individualų tobulinimąsi* (kuomet pats pedagogas inicijuoja ir individualiai tobulina savo kompetencijas įvairiomis formomis); *kolegialų patirties perėmimą* (tarp specialistų); *specializuotus renginius; akademinis kompetencijų įgijimo būdus* (t.y., aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos); *viešą nedarbinę veiklą* (visuomeninė, kultūrinė, meninė raiška, įskaitant veiklą demokratiniuose valdymo organuose, nevyriausybinėse organizacijose, socialinėse akcijose ir programose, dalyvavimą meno kolektyvuose, sportinės veiklos organizavimą ir dalyvavimą joje, amatininkystę ir kūrybinius projektus).

I. Tanzdegolskienė, R. Pileckaitė (2010, p. 47) pažymi, kad suaugusio žmogaus savarankiškumą gana sunku atskirti nuo motyvacijos, kadangi jis jau žino kodėl mokosi, kam jam to reikia ir todėl jis pasiruošęs savarankiškai mokytis. Todėl pasak minėtų autorių savarankiškai besimokantįjį galima apibrėžti atsižvelgiant į tokius elementus kaip nepriklausomumas, gebėjimas priimti sprendimus, kritinis mąstymas, kompetencija aiškiai

reikšti besimokančiųjų bendruomenės normas bei ribas. Tačiau G. Gedvilienė, E. Stasiūnaitienė, A. Petrulytė (2008) pažymi, kad suaugusiųjų mokymasis priklauso nuo daugelio skirtingų veiksnių, iš kurių reikšmingiausi yra: besimokančiųjų turimos žinios ir ankstesnė patirtis, informacija ir žinių pobūdis, kontekstas, kuriame vyksta mokymasis, savęs pažinimas, teigiama vidinė motyvacija ir kt.

V. Šernas (2003), analizavęs pedagogų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą procesuose apibūdintus veiksmus suskirstė į dvi grupes:

1. **Vidinius** (susijusius su besimokančių mokytojų asmeninėmis savybėmis ir veikla). Vidiniams veiksniams priskirtini biologiniai, psichologiniai dvasiniai, potencialiai veiksniai bei vidinės nuostatos arba suinteresuotumas.

2. **Išorinius** (susijusius su mokymosi kontekstu). Išoriniams veiksniams priklauso socialinės aplinkos veiksniai (tautinė, kultūrinė, socialinė kaita, rinkos ekonomika, žinių ekonomika), pedagoginiai materialiniai veiksniai (kompiuterio, interneto naudojimo galimybės) ir įvairios elitinę brandą formuojančios priemonės (diplomai, gyvenimo situacijos bei patirtis).

J. Abramauskienė, R. Kirliauskienė (2008) akcentuoja, kad asmuo turi būti pasirengęs psichologiškai, kitaip sakant, turėti motyvų mokytis, antra, jis turi turėti tam tikrų pradinių įgūdžių, kad galėtų priimti ir suvokti naujas mokymosi vertybes, todėl įgyti mokymosi gebėjimai dažnai tampa labai stipriu mokymosi motyvu, nes mokymosi motyvacija suteikia mokymuisi veržlumo, energijos, padeda pasirinkti asmeninio ir profesinio tobulėjimo kryptį. Nes pasak V. Gražienės (2009) gebėjimas mokytis visą gyvenimą yra vertybė, o savęs tobulinimas yra itin svarbi pedagogo kompetencija, nes labai svarbu yra visapusiškai lavintis, tobulėti ir keistis, kūrybiškai reaguojant į švietimo sistemos pokyčius.

Tačiau yra išskiriami vidiniai ir išoriniai mokymosi trukdžiai, kurie ir įvardija pagrindines nesimokymo priežastis. Anot M. Teresevičienės (2007) prie vidinių mokymosi trukdžių priskiriami tokie teiginiai kaip:

- Netinkamas amžius;
- Sveikatos problemos;
- Nepasiryžimas naujovėms;
- Nemaloni mokyklinė (arba buvusi) mokymosi patirtis;
- Neigiama arba nepritarianti artimųjų reakcija;
- Mažas suinteresuotumas mokslu.

Išoriniais mokymosi barjeriais įvardijami tokie teiginiai kaip (Teresevičienė, 2007):

- Darbo ir mokslo nesuderinamumas;
- Mokymosi nevertinimas darbo vietoje;
- Neigiamas darbdavio bei bendradarbių požiūris į mokslą;

- Įsipareigojimai namuose;
- Informacijos trūkumas;
- Papildomos išlaidos;
- Laisvalaikio trūkumas;
- Ekonominiai trukdžiai;
- Geografiškai nepatogi mokymosi vieta.

Taigi šiuolaikine mąstymo paradigma, pabrėžiamos žinių visuomenės vertybės — atvirumas, dialogas, bendravimas ir atsakomybė, žinių dinamika ir intelektualumas, gebėjimas tęsti mokymąsi ir užsiimti saviugda (Jurašaitė – Harbison, 2003). Anot R. Žvinienės (2005), sėkmingas mokytojų mokymasis yra įmanomas tik kuriant mokymosi kultūrą visuomenėje ir pačias įvairiausias bei kuo prieinamesnes mokymosi aplinkas mokytojams, skatinant juos tobulinti turimas ir įgyti naujas kompetencijas. *Nuolatinis mokymasis yra ypač svarbus ir prasmingas, nes pedagogo kvalifikacija, kompetencijos labiausiai lemia ugdymo proceso sėkmę, būtent todėl pedagogas privalo ją nuolatos tobulinti pasirinkdamas jam tinkamas ir prieinamas mokymosi formas.*

\

2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

Tyrimo duomenims surinkti buvo pasirinktas anketinės apklausos metodas, kuris yra vienas iš būdų duomenims gauti užduodant respondentams klausimus raštu. Respondentai į juos atsako jiems patogiu laiku, o tyrimo organizatorius jiems turi užtikrinti informacijos privatumą, anonimiškumą (Kardelis, 2002).

Ikimokyklinio ugdymo pedagogas yra pagrindinis švietimo kaitos ir ikimokyklinių įstaigų tobulinimo dalyvis. Ši ugdymo grandis reikalauja itin gerai pasirengusio pedagogo, gebančio padėti ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikus (Stagniūnienė, 2008). Todėl parengtas tyrimo instrumentas padės išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos raišką bei jos tobulinimo galimybes. Anketa parengta darbo autorės remiantis mokslinės literatūros analizės pagrindu. Apklausa buvo anoniminė bei tyrimui naudotos anketos pavyzdys pateiktas darbo prieduose (2 priedas). Tyrimo duomenų apdorojimui ir analizei taikyta Microsoft Office Excel 2007 metų programa.

Tyrimo instrumentą sudaro tokie blokai: 1) *instrukcinis/motyvacinis* (pateikiama informacija respondentams kam skiriama anketa, koks tyrimo tikslas ir žymėjimo instrukcija), 2) *demografinis* (duomenys apie tiriamuosius – amžius, kvalifikacinė kategorija, darbo stažas), 3) *diagnostinis*.

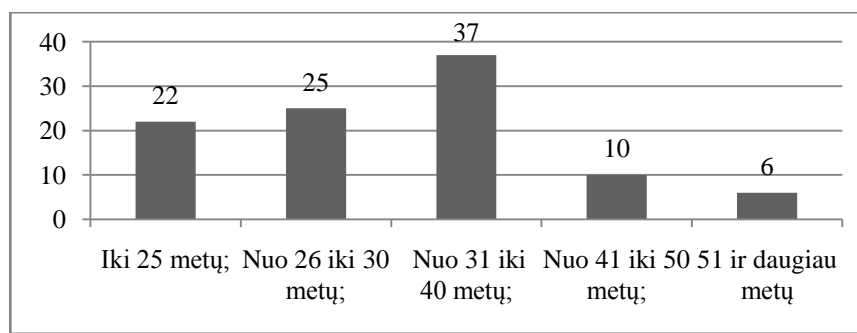
Diagnostinį bloką sudaro 9 mišraus tipo klausimai, iš kurių pusiau uždarų klausimų buvo pateikta – 5, kurie buvo daugkartinio pasirinkimo klausimų tipo. Šiais klausimais buvo siekiama išsiaiškinti kokios priežastys įtakojo respondentus pasirinkti pedagogo profesiją, kas svarbiausia ikimokyklinio ugdymo pedagogui, kas IUP nuomone yra mokymosi procesas, kokios priežastys trukdo mokytis ir tobulėti bei kuri vieta apklaustiesiems yra priimtinausia ir efektyviausia mokymuisi. Buvo pateiktas vienas priverstinės atrankos tipų klausimas, kuriame tiriamieji turėjo išsirinkti vieną iš alternatyvų iliustruojančias priešingas nuomones, tai šiuo atveju išreikšti savo nuomonę kas yra nuolatinis mokymas IUP. Rangavimo klausimų buvo pateikti 3, kuriais buvo siekiama išsiaiškinti respondentų nuomonę apie ikimokyklinio ugdymo pedagogams būtinų kompetencijų svarbą, kurios buvo suskirstytos į: profesines, bendrąsias, bendrakultūrinės ir specialiąsias ir antruoju klausimu buvo siekiama nustatyti priežastis, kurios skatina ikimokyklinio ugdymo pedagogus nuolat mokytis, o šiuos priežastys buvo suskirstytos į tokius kriterijus, kaip: valstybės reglamentuota sistema, įstaigos aplinkoje vyraujantis mokymą(si) skatinantys veiksniai bei asmeniniai poreikiai, kuriais remiantis tiriamieji išreiškė savo nuomonę ir trečiuoju klausimu tiriamieji turėjo pažymėti kokios jiems yra svarbiausios profesinės veiklos sritys į kurias buvo įtrauktas ir nuolatinis tobulėjimas.

3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ MOKYMOŠI MOKYTIS KOMPETENCIJOS RAIŠKOS IR TOBULINIMO GALIMYBIŲ EMPIRINIS TYRIMAS

3.1. Tyrimo imties charakteristika

Ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje dirbantys pedagogai buvo atrinkti patogiosios atrankos būdu. Tyrime dalyvavo 80 ikimokyklinio ugdymo pedagogių dirbančių „X“ Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose (ikimokyklinio ugdymo pedagogų vyrų nebuvo).

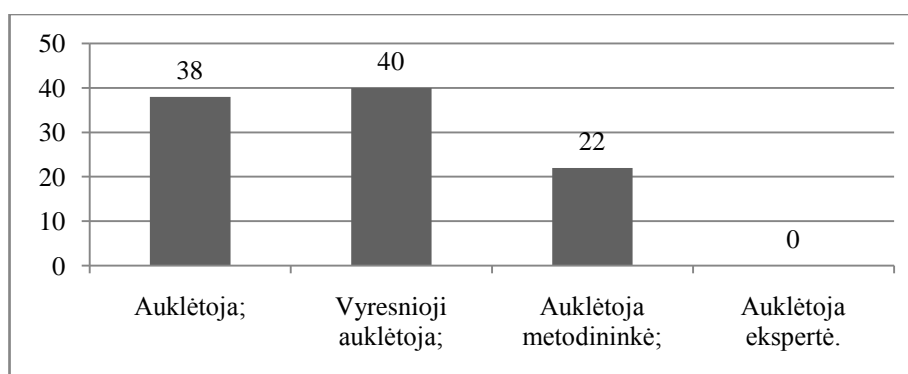
Pedagogų amžius gali turėti įtakos pedagoginei veiklai, įtakoti norą arba nenorą tobulinti mokymosi kompetenciją, nuolat keistis. Todėl respondentų buvo prašoma nurodyti savo amžių (4 pav.).

4 pav. Ikimokyklinio ugdymo pasiskirstymas pagal amžių (N=80, %)

Paveiksle pateikti duomenis rodo, kad didžiosios dalies (37 proc.) apklaustųjų amžius pasiskirstė nuo 31 iki 40 metų. Ketvirtadalio apklaustųjų (25 proc.) amžius svyruoja nuo 26 iki 30 metų. Mažosios dalies apklausoje dalyvavusių pedagogių amžius yra nuo 41 iki 50 metų (10 proc.) ir 51 ir daugiau metų (6 proc.).

Dirbant ikimokyklinio ugdymo pedagogu būtina nuolatos tobulėti, kelti kvalifikaciją, prisitaikyti prie nuolat besikeičiančios švietimo sistemos (Lukošiūnienė, Barkauskaitė, 2013, Žvinienė, 2005). Todėl tiriamųjų buvo prašoma nurodyti savo kvalifikacinę kategoriją (5 pav.).

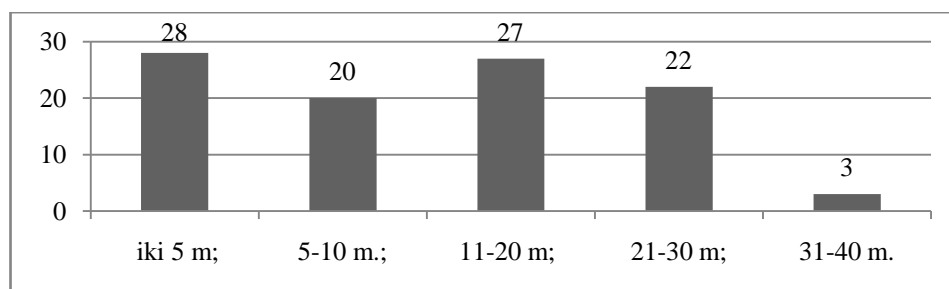

5 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal kvalifikacinę kategoriją (N=80, %)

Matyti, kad didžioji dalis respondenčių yra vyr. auklėtojos (40 proc.) ir auklėtojos (38 proc.), o 10 proc. auklėtojos metodininkės.

Įvertinus gautus duomenis galima teigti, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai dalyvavę tyrime yra linkę tobulėti, kelia kvalifikacines kategorijas, todėl yra kompetetingi specialistai, turintys pakankamai žinių, gebėjimų darbui su ikimokyklinio amžiaus ugdytiniais.

Tyrimo metu taip pat buvo siekiama išsiaiškinti kiek metų apklausoje dalyvavę tiriamieji dirba ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje, rezultatai pateikiami 6 paveiksle.

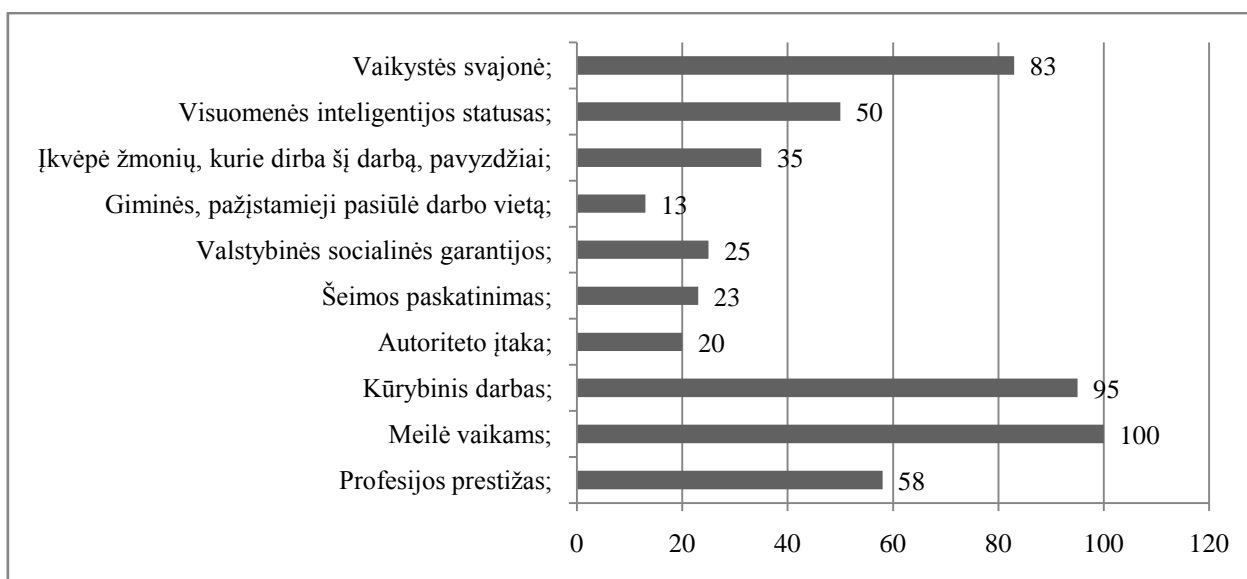

6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo stažą (N=80, %)

Pateikti duomenys atskleidžia, kad didžiosios dalies apklaustųjų (30 proc.) dirbo stažas siekia iki penkerių metų, taip pat beveik trečdalis tiriamųjų (27 proc.) dirba nuo 11 iki 20 metų. O maža dalis apklausoje dalyvavusių pedagogių (3 proc.) dirba nuo 31 iki 40 metų.

3.2. Empirinio tyrimo rezultatai ir jų analizė

Atlikus tyrimą buvo išsiaiškinta kokios priežastys įtakojo tiriamuosius pasirinkti pedagogo profesiją, rezultatai pateikiami 7 paveiksle.

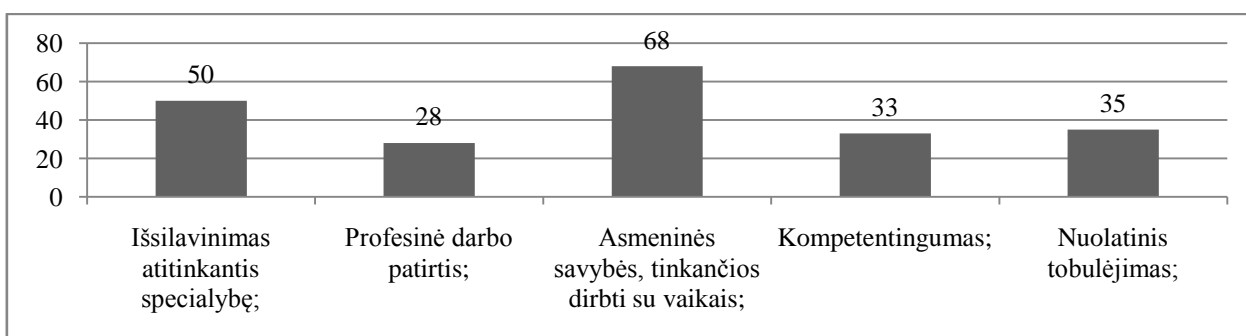

7 pav. Priežastys įtakančios ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesijos pasirinkimą (N=80, %)

Atlikus tyrimą buvo nustatyta, kad visų tyrime dalyvavusių apklaustųjų viena iš pagrindinių priežasčių yra meilė vaikams (100 proc.). Taip pat didžioji dalis pažymėjo, kad, tai kūrybinis darbas (95 proc.), dėl to, kad tai vaikystės svajonė (83 proc.), o daugiau nei pusė pedagogo profesiją pasirinko dėl profesijos prestižo. Mažesnę dalis apklaustųjų pažymėjo, kad dėl autoriteto įtakos (20 proc.), šeimos paskatinimo (23 proc.) bei dėl to, kad giminės, pažįstamieji pasiūlė darbo vietą (13 proc.).

Apklauskos metu respondentų buvo prašoma išskirti penkias pagrindines pedagogo profesijos pasirinkimo priežastis. Apibendrinus galima daryti išvadą, kad tiriamieji pedagogo profesiją pasirinko dėl meilės vaikams, galimybės kūrybiškai dirbti, dėl to, kad tai buvo jų svajonių profesiją nuo pat vaikystės bei dėl to, kad įtakos turėjo profesijos prestižas ir visuomenės inteligentijos statusas.

Ikimokyklinio ugdymo pedagogas nuolat mokosi, tobulina įvairias savo kompetencijas, todėl visų pirma, svarbu išsiaiškinti, kas pačiam pedagogui atrodo svarbiausia jo darbe. Šiuo tikslu buvo prašoma ikimokyklinio ugdymo pedagogų tai nurodyti. Rezultatus iliustruoja 8 paveikslas.

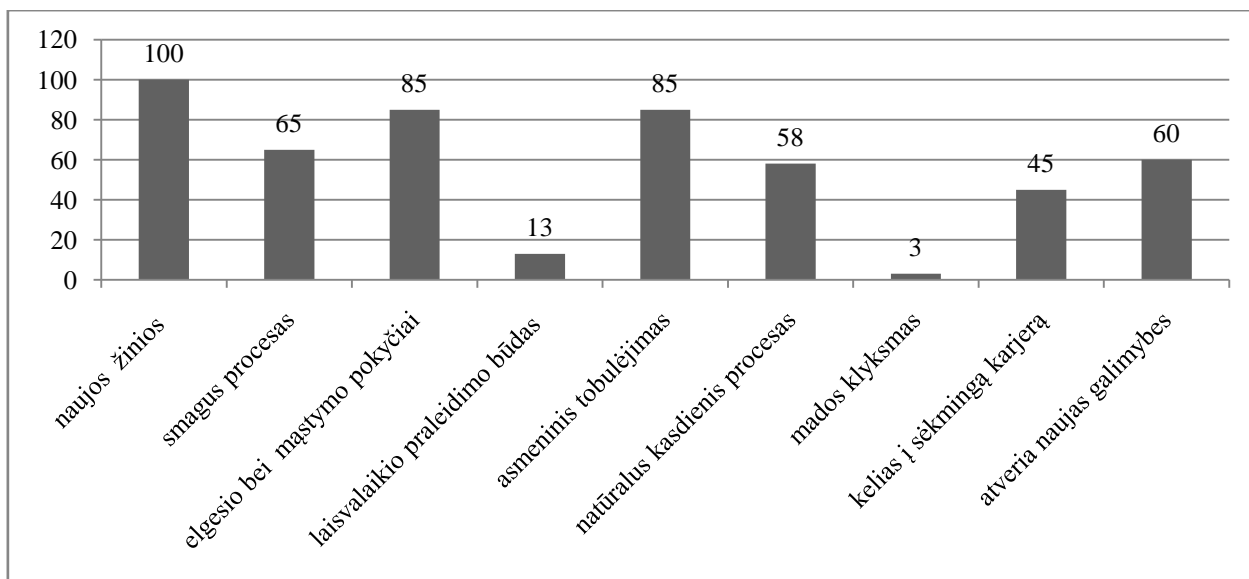

8 pav. Svarbiausių profesinių kriterijų ikimokyklinio ugdymo pedagogams pasiskirstymas (N=80, %)

Tyrimo dalyviai daugiausiai pasirinko kelis kriterijus, kurie jų nuomone yra svarbūs, tai asmeninės savybės, tinkančios dirbti su vaikais (68 proc.) ir išsilavinimas atitinkantis specialybę (50 proc.). Auklėtojo vaidmuo ikimokyklinio ugdymo procese itin svarbus, jis privalo puikiai išmanyti vaikų raidos ypatumus, gebėti pažinti kiekvieną ugdytinį ir tenkinti jo poreikius (Pranaitytė, Malinauskienė, 2011). Todėl yra reikšmingas nuolatinis tobulėjimas, o taip manančių ikimokyklinio pedagogų yra 35 proc. Ne ką mažiau reikšmingas yra ir kompetentingumas, kadangi pedagogas dirba su ikimokyklinio amžiaus vaikais jis turi gerai išmanyti amžiaus tarpsnių charakteristikas ir kt. psichologines ypatybes, kad galėtų sėkmingai organizuoti ugdymo procesą, kad šis kriterijus svarbus mano daugiau nei trečdalis apklaustųjų (33 proc.). O kaip profesinės darbo patirties kriterijų, kaip svarbų išskyrė tik mažiau nei trečdalis pedagogų (28 proc.).

Apibendrinus apklaustųjų pasirinkimus galima teigti, kad tiriamieji reikšmingiausiais profesijos kriterijais išskyrė asmenines savybes, tinkančias dirbti su vaikais, išsilavinimą atitinkantį specialybę bei nuolatinio tobulėjimosi ir kompetentingumo svarbą.

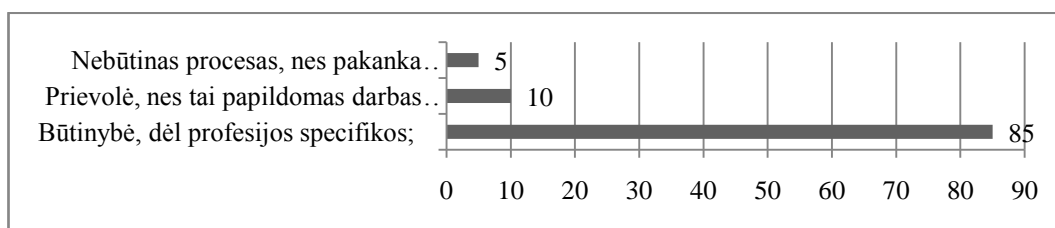
Suaugusiųjų dalyvavimą mokymosi procese lemia įvairios sąlygos, nuo kurių priklauso mokymasis, kurios garantuoja efektyvų mokymąsi ir jo palankius rezultatus (Šeštokaitė, 2011). Todėl tyrimo metu pedagogų buvo prašoma pažymėti kas jų nuomonę yra mokymosi procesas (buvo galimi keli pasirinkimo variantai), rezultatai pateikiami 9 paveiksle.

9 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas apie mokymosi procesą (N=80, %)

Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad visi pedagogai dalyvavę apklausoje (100 proc.) mano, jog mokymosi procesas yra susijęs su naujomis žiniomis. Didžioji dalis apklaustųjų (85 proc.) šį procesą sieja su elgesio ir mąstymo pokyčiais, t.y. rezultatas, kai randi atsakymą į rūpinimą klausimą bei kurį gali pritaikyti ir tam tikroje situacijoje. Dauguma apklaustųjų taip pat pažymėjo, kad mokymasis yra smagus procesas, nes tai yra puiki galimybė susipažinti su naujais žmonėmis, įdomios diskusijos, smagios bei linksmos veiklos (65 proc.), taip pat atveriantis naujas galimybes (60 proc.). O tik mažoji dalis tiriamųjų mano, kad mokymasis yra laisvalaikio praleidimo būdas (13 proc.) ir mados klyksmas (3 proc.).

Atlikus anketinę apklausą paaiškėjo nuolatinio mokymosi reikšmė respondentams (10 pav.)

10 pav. Nuolatinio mokymosi reikšmė ikimokyklinio ugdymo pedagogams (N=80, %)

Kalbant apie pedagogus, mokymosi visą gyvenimą plėtojimo srityje esminiu veiksmu laikytinas nuolatinis mokymasis, kurį turėtų taikyti pedagogai, dirbantys visose švietimo srityse. Išanalizavus tyrimo duomenis matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų (85 proc.) nuolatinį mokymąsi tapatina su būtinybe, dėl profesijos specifikos, o tai reiškia, kad apklaustieji teikia prioritetą nuolatiniam mokymuisi, nes pedagogo profesija reikalauja nuolatinio tobulėjimo ir savišvietos. Tačiau nors maža dalis apklaustųjų, bet nuolatinį mokymąsi sieja su prievole (10 proc.), nes tai papildomas darbas ir mano, kad tai nebūtinai procesas, nes pakanka žinių, kurios yra įgyjamos mokantis šios specialybės.

Tyrimo metu ikimokyklinio ugdymo pedagogų buvo prašoma pažymėti, kokios priežastys juos skatina nuolat mokytis, gauti rezultatai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė

Priežastys skatinančios ikimokyklinio ugdymo pedagogus nuolat mokytis (N=80, %)

PRIEŽASTYS	VISIŠKAI NESUTINKU	NESUTINKU	NE SU TIKRAS	SUTINKU	VISIŠKAI SUTINKU
VALSTYBĖS REGLAMENTUOTA SISTEMA					
siekiamybė atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	0	5	7	55	28
vykdyti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	0	7	10	57	27
galimybė gauti didesnę atlyginimą	0	17	15	42	27
tikimybė gauti premiją ar kitokį paskatinimą	2	25	42	23	8
pedagogo profesijos specifiškumas	0	10	8	47	18
galimybė išsaugoti darbą	2	7	5	48	38
ĮSTAIGOS APLINKOJE VYRAUJANTYS MOKYMA(SI) SKATINANTYS VEIKSNIAI					
siekis dirbti inovatyviai	0	3	13	63	20
organizacijoje sukurtos mokymosi sistemos vykdymas	3	3	30	53	10
organizacijos strateginiame plane, metinėje veiklos programoje išskirti prioritetai	0	8	23	45	23
tarp kolegų vyraujanti konkurencija	3	10	35	35	17
įstaigos administracijos skatinimas mokytis	2	8	3	72	15
įstaigoje sudaromos palankios sąlygos mokymuisi	3	13	20	42	22
poreikis būti vadovų pripažintam	2	7	52	33	7
noras įgyti bendradarbių pripažinimą	8	27	27	32	7
būdas tenkinti administracijos norus	7	28	28	27	10
ASMENINIAI POREIKIAI					
asmeninis siekis tobulėti	0	3	10	43	43
noras susipažinti su profesinėmis, dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	0	0	8	40	52
mokymasis vienaip ar kitaip naudingas	0	2	15	45	38
kitų mokymasis	3	8	50	23	15
puiki galimybė gauti pažymėjimą ar sertifikatą	2	3	13	48	33
vienas iš asmeninių prioritetų	2	3	13	38	27
padeda siekti karjeros	2	7	10	42	23
norėjimas išvengti klaidų profesinėje veikloje	2	13	18	43	23
įgyti vaikų ir jų tėvelių pagarbą	3	12	27	37	22
meilė vaikams	0	5	23	33	38
noras būti savo profesinėje veikloje kompetentinga(-u)	0	3	8	48	40
asmeninės ambicijos	3	7	30	33	27

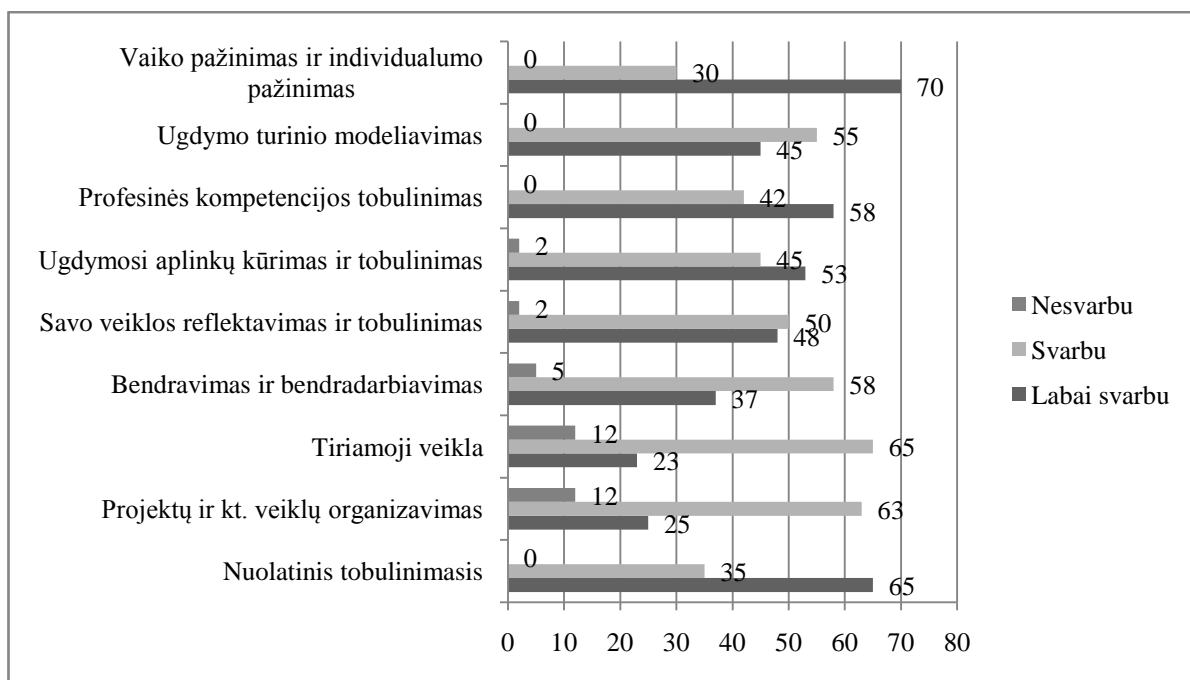
Apklausoje metu respondentams buvo pateiktas klausimas kokios jų nuomone priežastys skatina ikimokyklinio ugdymo pedagogus nuolat mokytis, ir atsakymų variantai buvo suskirstyti į tris blokus: 1) valstybės reglamentuota sistema, 2) įstaigos aplinkoje vyraujantys mokymą(si) skatinantys veiksniai ir 3) asmeniniai poreikiai.

Lentelėje pateikti duomenys rodo, kad pirmame pateiktų atsakymų bloke - „valstybės reglamentuota sistema“, daugiausiai tiriamųjų pažymėjo, kad visiškai sutinka, jog juos nuolat skatina mokytis galimybė išsaugoti darbą (38 proc.), siekiamybė atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai (28 proc.). Didžioji dalis apklaustųjų sutinka, kad nuolatinio mokymosi priežastis yra pedagogų atestacijos nuostatų vykdymas (57 proc.) bei galimybė gauti didesnę atlyginimą (42 proc.). Beveik pusė tiriamųjų (42 proc.) nėra tikri ar juos skatina tikimybė gauti premiją ar kitokį pastiprinimą, taip pat su šiuo teiginiu nesutinka penktadalis pedagogų (25 proc.).

Antrame atsakymų bloke, beveik penktadalis tiriamųjų visiškai sutinka, kad įstaigos aplinkoje mokymą(si) skatina organizacijos strateginiame plane, metinėje veiklos programoje išskirti prioritetai (23 proc.) bei tai, kad įstaigoje yra sudaromos palankios sąlygos mokymuisi (22 proc.). Didžioji dalis tiriamųjų taip pat sutinka, kad juos skatina mokytis įstaigos administracijos skatinimas (72 proc.), siekis dirbti inovatyviai (63 proc.) bei organizacijos sukurtos mokymosi sistemos vykdymas (53 proc.). Bet dėl šio paskutiniojo teiginio nėra tikri trečdalis (30 proc.) respondentų, o tai parodo, kad dėl organizacijos sukurtos mokymosi sistemos vykdymo nuomonės išsiskiria. Dėl poreikio būti vadovam pripažintiems nėra tikri daugiau nei pusė apklaustųjų (52 proc.) ir 35 proc. pedagogų neapsisprendžia ar juos skatina nuolat mokytis tarp kolegų vyraujanti konkurencija, o tuo tarpu daugiau nei trečdalis pedagogų sutinka, kad juos konkurencija tarp pedagogų skatina mokytis. Tačiau, noras įgyti bendradarbių pripažinimą (27 proc.) bei, kad nuolatinis mokymą(sis) yra būdas tenkinti administracijos norus nesutinka beveik trečdalis apklausoje dalyvavusių pedagogų.

Trečiame atsakymų bloke respondentai įvertino asmeninius poreikius, kurie skatina nuolatinį mokymąsi. Iš gautų tyrimo rezultatų matyti, kad didžioji dali pedagogų visiškai sutinka, kad juos skatina noras susipažinti su profesinėmis, dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis (52 proc.), asmeninis noras tobulėti (43 proc.) bei noras būti savo profesinėje veikloje kompetentinga(-u) (40 proc.). Taip pat tiriamieji sutinka, kad įtakoja tokios priežastys, kaip norėjimas išvengti klaidų profesinėje veikloje (43 proc.), jog yra puiki galimybė gauti pažymėjimą ar sertifikatą (48 proc.) bei dėl to, kad mokymasis yra vienaip ar kitaip naudingas (45 proc.). Tuo tarpu pusė apklaustųjų nėra tikri, kad juos skatina kitų mokymasis bei trečdalis tiriamųjų abejoja, kad viena iš priežasčių yra asmeninės ambicijos (30 proc.) ir norėjimas įgyti vaikų ir Jų tėvėlių pagarbą (27 proc.)

Kadangi dabartinė švietimo sistema reikalauja šiuolaikiškų, reaguojančių į nuolatinę kaitą, kompetencijas, gebančių valdyti ugdymo procesą ikimokyklinio ugdymo pedagogų (Zinkevičienė, 2013), todėl jie nuolatos tobulina įvairias savo veiklos sritis. Tyrime dalyvavusių pedagogų buvo prašoma nurodyti, kurios jiems yra reikšmingiausios (11 pav.).

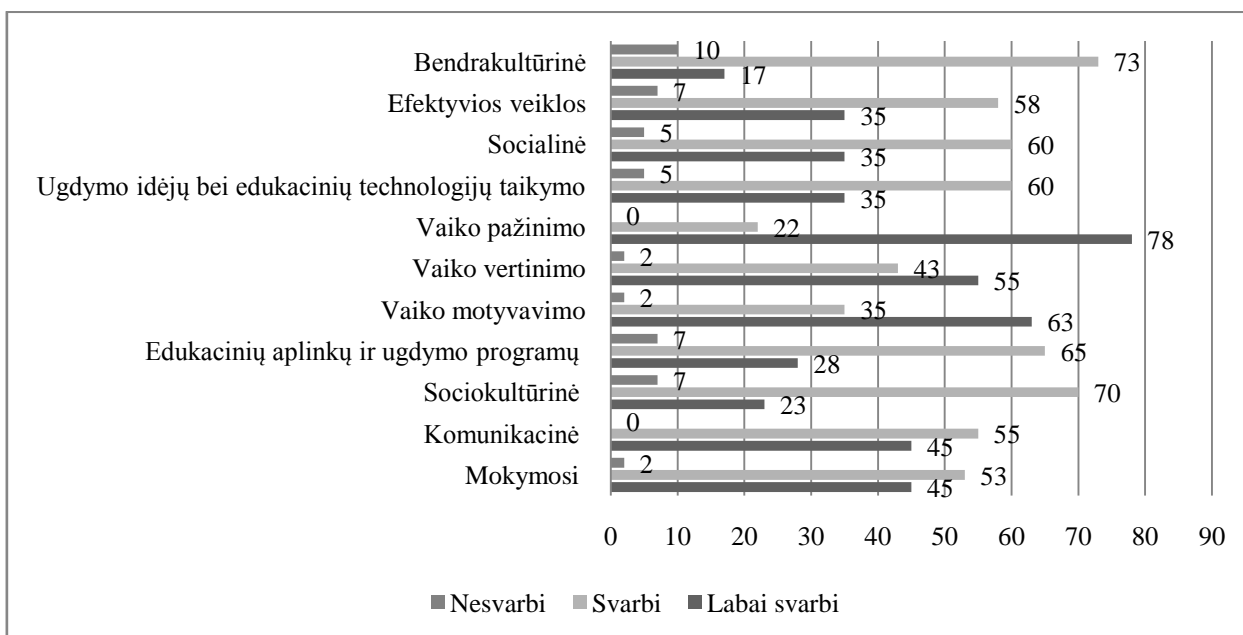

11 pav. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų nuomonių pasiskirstymas pagal veiklos sričių svarbą (N=80, %)

Iš pateiktų tyrimo rezultatų matyti, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogams labai svarbi veiklos sritis yra vaiko pažinimas ir individualumo pripažinimas (70 proc.). Vien tik gero profesinio pasirengimo, išsilavinimo, pedagoginio psichologinio pasirengimo šiuolaikiam pedagogui nebepakanka, būtina nuostata mokytis ir tobulinti savo turimas kompetencijas. Tai supranta ir tyrime dalyvavusios auklėtojos, kurios nurodė, kad labai svarbi yra nuolatinio tobulinimosi (65 proc.) bei profesinės kompetencijos tobulinimo (58 proc.) veiklos sritys. Tai leidžia teigti jog minėtosios veiklos sritys auklėtojoms yra reikšmingiausios. O respondentų nuomone, svarbios ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sritys yra šios: tiriamoji veikla (65 proc.), projektų ir kt. veiklų organizavimas (63 proc.), daugokai savo pasirinkimų, kaip svarbioms veiklos sritims pedagogai skiria bendravimui ir bendradarbiavimui (58 proc.), taip pat ugdymo turinio modeliavimui (55 proc.). Matyti, kad nesvarbiomis ugdymo sritimis pažymėjo arba išvis nepažymėjo labai maža dalis apklaustųjų, o tai parodo, kad visos išvardintos veiklos sritys daugiau ar mažiau yra svarbios.

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų struktūra gana sudėtinga, šis pedagogas turi įgyti ir tobulinti įvairias kompetencijas. Vienos pedagogo profesinėje veikloje labiau

reikšmingos, kitos mažiau. Todėl tiriamųjų buvo prašoma nurodyti, kurios kompetencijos jiems yra reikšmingiausios. Rezultatai atspindi 12 paveiksle.

12 pav. **Ikimokyklinio ugdymo pedagogų nuomonių pasiskirstymas pagal kompetencijų svarbą (N=80, %)**

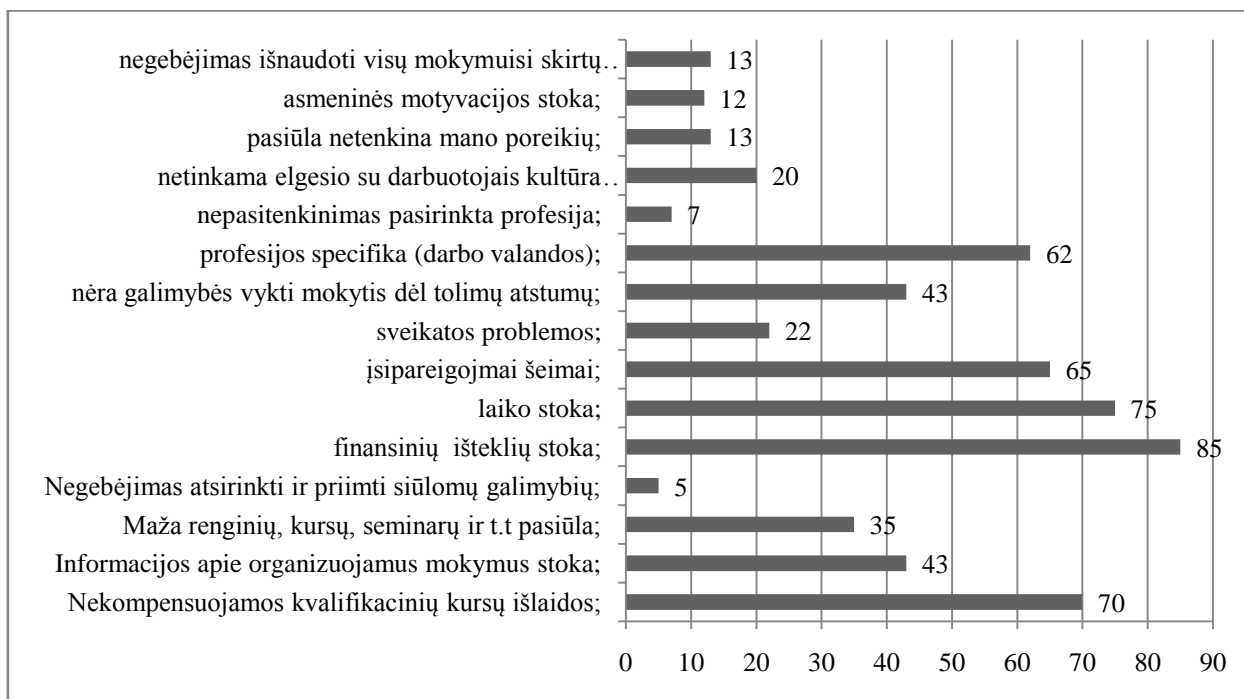
Apdorojus duomenis, išryškėjo, kad labai svarbi vaiko pažinimo kompetencija, taip manė 78 proc. pedagogų. Pasak 63 proc. respondentų didelę reikšmę profesinėje veikloje turi vaiko motyvavimo kompetencija, labai svarbi ir vaiko vertinimo kompetencija, taip mano 55 proc. tyrimo dalyvių. Prie svarbių pedagogo profesinėje veikloje kompetencijų apklaustieji priskyrė bendrakultūrinę kompetenciją (73 proc.), tai reiškia, kad auklėtojams gana svarbus yra domėjimasis švietimo ir mokslo naujovėmis, jos domisi Lietuvoje ir pasaulyje vykstančiais švietimo procesais, bando prie jų prisitaikyti, kas reiškia, jog jos linkusios tobulėti. Kaip svarbią kompetenciją respondentai nurodė ir sociokultūrinę (70 proc.), tai leidžia teigti, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogams svarbu yra gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su ugdymo proceso dalyviais, dalintis gerąja patirtimi (ir čia galima išvelgti norą tobulėti). Tyrimo dalyvavusiems ikimokyklinio ugdymo pedagogams svarbu motyvuojančių, funkcionalių ir dinamiškų aplinkų kūrimo bei programų rengimo ir įgyvendinimo gebėjimai, todėl net 65 proc. tiriamųjų, kaip svarbią žymėjo edukacinių aplinkų ir ugdymo programų kūrimo kompetenciją.

Pastaruoju laikotarpiu ugdymo procese svarbu išmanyti tradicines ir modernias ugdymo teorijas, gebėti taikyti IKT vaikų ugdymo procese bei suvokti ir pripažinti savaiminio mokymosi svarbą, siekiant ugdymo kokybės (Stagniūnienė, 2008). Tai svarbu ir tyrimo dalyvavusiems pedagogams, nes kaip svarbią kompetenciją jie pažymėjo ugdymo idėjų bei edukacinių technologijų taikymo kompetenciją (60 proc.). Taip pat auklėtojų nuomone svarbi yra ir socialinė kompetencija (60 proc.), kuri reiškia, kad tiriamiesiems svarbus savo veiklos įstaigoje

suvokimas bei tolerancija bendruomenės nariams, geri tarpusavio santykiai. Siekti geresnių darbo rezultatų, ugdymo kokybės pedagogui padeda nuolatinis mokymasis, todėl svarbu tobulinti mokymosi kompetenciją (Pukevičiūtė, 2007). Kad mokymosi kompetencija auklėtojų nuomone taip pat svarbi, įrodo ir pedagogų pasirinkimai, nes ši teiginį pažymėjo 52,5 proc. tiriamųjų.

Galima daryti išvadą, kad labai svarbios ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinėje veikloje yra tiesiogiai su vaiku susijusios kompetencijos (jo pažinimas, motyvavimas ir vertinimas). Tai atspindi, kad tyrime dalyvavusių pedagogų ugdymas orientuotas į vaiką, vaikas – svarbiausia, tai atsispindi ir pasirinkimuose, kad būtent su vaiku susijusios kompetencijos jiems atrodo reikšmingiausios. Galima teigti ir kad nuolatinis tobulėjimas, mokymosi kompetencija respondentams taip pat gana reikšmingi.

Atliekant tyrimą, respondentams buvo pateikiamas klausimas kokios priežastys Jiems trukdo realizuoti mokymosi mokytis kompetenciją (buvo galimi keli atsakymo variantai), ikimokyklinio ugdymo pedagogų nuomonių pasiskirstymas pateikiamas 13 paveiksle.

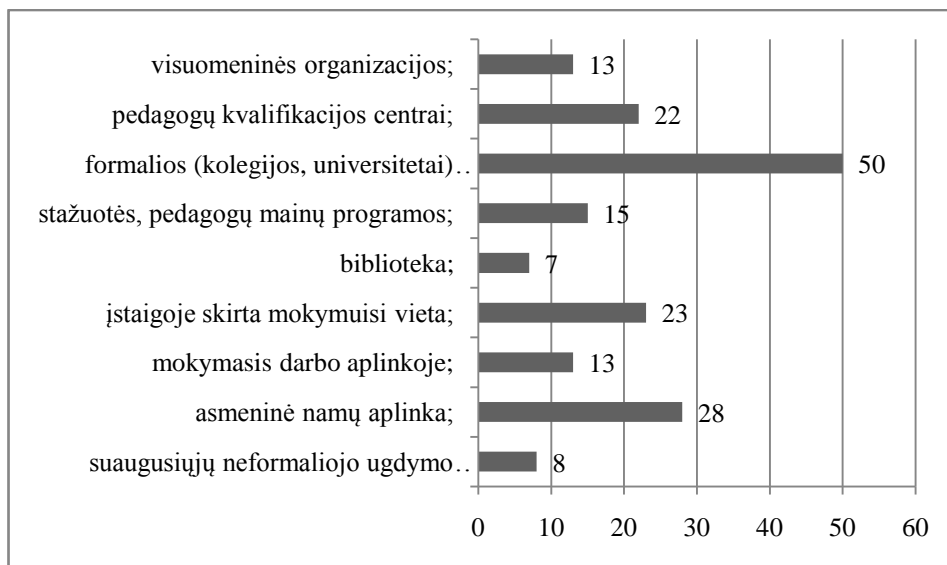

13 pav. Priežastys trukdančios ikimokyklinio ugdymo pedagogams įsitraukti į mokymosi procesą (N=80, %)

Paveiksle pateikti gauti tyrimo rezultatai atskleidžia, kad didžiosios dalies tiriamųjų nuomone priežastys trukdančios įsitraukti į mokymosi procesą yra kaip finansinių išteklių stoka (85 proc.), laiko stoka (75 proc.), nekompensuojamos kvalifikacinių kursų išlaidos (70 proc.) ir įsipareigojimai šeimai (65 proc.). Taip pat, kad nėra galimybės vykti dėl tolimų atstumų ir dėl to, kad yra informacijos apie organizuojamus mokymus stoka pažymėjo beveik pusė (43 proc.) tyrime dalyvavusių respondentų. Tuo tarpu tik maža dalis apklaustųjų pažymėjo, kad tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją, trukdo nesugebėjimas išnaudoti visų mokymuisi skirtų

galimybių (13 proc.), asmeninės motyvacijos stoka (12 proc.) bei nepasitenkinimas pasirinkta profesija (7 proc.).

Todėl apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogams priežastys trukdančios įsitraukti į mokymosi procesą yra susijusios su ekonominiais ir asmeniniais veiksniais, o šiuos veiksnius galime įvardinti, kaip išorinėmis priežastimis, nes tik maža dalis pedagogų pažymėjo, kad priežastys yra vidinės motyvacijos stoka bei nesugebėjimas išnaudoti visų mokymuisi skirtų galimybių. O tai parodo, kad tiriamieji yra motyvuoti, norintys tobulėti.

14 pav. **Priimtinausias ir efektyviausias mokymo(si) vietas** (N=80, %)

Atlikus anketinės apklausos analizę paaiškėjo, kad pusei apklausoje dalyvavusiems ikimokyklinio ugdymo pedagogams (50 proc.) priimtinausias ir efektyviausias mokymosi būdas yra formalusis, kuris vyksta kolegijose universitetuose. Taip pat beveik trečdaliui (28 proc.) apklaustųjų yra priimtinausia asmeninė namų aplinka. O tuo tarpu mažiau nei penktadaliui tiriamųjų priimtinausia yra įstaigoje skirta mokymosi vieta (23 proc.) bei pedagogų kvalifikacijos centrai (22 proc.). Tačiau, kad efektyviausias yra stažuotės, pedagogų mainų programos pažymėjo tik 15 proc. apklaustųjų bei visuomeninės organizacijos (13 proc.) ir mokymasis darbo aplinkoje (13 proc.) pažymėjo tik maža dalis respondentų. O likusi dalis tiriamųjų, t.y. mažiausioji mano, kad priimtinausi yra suaugusiųjų neformaliojo ugdymo centrai (8 proc.) ir bibliotekos (7 proc.).

Išanalizavus gautus rezultatus galima daryti išvadą, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogams priimtinausias ir efektyviausias mokymosi būdas yra formalusis, kuris yra tikslingas ir apgalvotas mokymasis, kuris vyksta švietimo ir mokslo įstaigose bei savaiminis, kuris vyksta savarankiškai namų aplinkoje ir yra saviugdosa komponentas. Galima daryti prielaidą, kad vis dar vyrauja tradiciniai mokymosi būdai, kurie siejami su kvalifikacijos kėlimo procesu bei organizacijomis.

IŠVADOS

1. Atlikus mokslinės literatūros šaltinių analizę paaiškėjo, kad ikimokyklinio ugdymo paskirtis - padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius, etinius, o taip pat ir pažintinius poreikius bei teikti pagalbą vaiko šeimai. Būtent todėl ikimokyklinio ugdymo pedagogo vaidmuo ugdymo procese yra itin reikšmingas, todėl ikimokyklinio ugdymo pedagogui mokymosi kompetencijos tobulinimas yra itin aktualus. Tai nenutrūkstantis mokymasis įvairiais būdais (formalioju, neformalioju ir informaliuoju (savaiminiu) ir formomis (paskaitos, stažuotės, kursai ir kt.).
2. Mokymasis sudaro prielaidas atnaujinti žinias ir įgyti kompetencijų. Suaugusiųjų mokymasis - sąmoninga ir motyvuota veikla, saviaktualizacijos, savirealizacijos ir tobulėjimo prielaida. Galutinis mokymosi mokytis tikslas yra mokymosi mokytis kompetencija, kuriai būdingas gebėjimų mokytis turėjimas ir gebėjimas juos taikyti įvairiuose kontekstuose. Todėl kiekvienam pedagogui svarbu įgyti mokymosi kaip mokytis kompetenciją, suprasti, kad mokymasis yra vertingas, visą gyvenimą trunkantis procesas, jausti poreikį mokytis ir tobulėti, siekti pažinti save kaip besimokantįjį.
3. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad pagrindinės respondentų pedagogo profesijos pasirinkimo priežastys yra meilė vaikams, galimybė dirbti kūrybiškai, profesijos prestižas ir dėl to, kad tai jų svajonių profesija. Todėl galima daryti išvadą, kad tiriamųjų profesijos pasirinkimas buvo kryptingas ir planuotas. Taip pat reikšmingiausiais profesijos kriterijais išskyrė asmenines savybes, tinkančias dirbti su vaikais, išsilavinimą atitinkantį specialybę bei nuolatinio tobulėjimosi ir kompetentingumo svarbą.
4. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad nuolatinį mokymąsi pedagogai tapatina su būtinybe, dėl profesijos specifikos, o tai reiškia, kad apklaustieji teikia prioritetą nuolatiniam mokymuisi. Nes atlikus tyrimą paaiškėjo, kad visų tiriamųjų nuomone, mokymosi procesas yra susijęs su naujomis žiniomis bei elgesio ir mąstymo pokyčiais. Taip pat išryškėjo nuomonė, kad mokymasis yra smagus procesas, nes tai yra puiki galimybė susipažinti su naujais žmonėmis, įdomios diskusijos, praktinės veiklos. Tačiau maža dalis tiriamųjų vis dėl to pažymėjo, kad nuolatinis mokymasis yra prievolė ir nebūtinai procesas, o tai reiškia, kad maža dalis tiriamųjų mokosi ne vidinės motyvacijos vedami, o išorinių veiksnių, aplinkybių įtakojami.
5. Priežastys skatinančios ikimokyklinio ugdymo pedagogus tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją atsispindi trijose atsakymo blokuose. Pirmame pateiktų atsakymų bloke - „*valstybės reglamentuota sistema*“, daugiausiai tiriamųjų pažymėjo, kad visiškai sutinka, jog juos nuolat skatina mokytis galimybė išsaugoti darbą, siekiamybė atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai. Antrame atsakymų bloke - „*įstaigos aplinkoje vyraujantys*

mokymą(si) skatinantys veiksniai“, didžioji dalis apklaustųjų visiškai sutinka, kad įstaigos aplinkoje mokymą(si) skatina organizacijos strateginiame plane, metinėje veiklos programoje iškelti prioritetai bei tai, kad įstaigoje yra sudaromos palankios sąlygos mokymuisi. Trečiame atsakymų bloke - „*asmeniniai poreikiai*“ paaiškėjo, kad didžioji dalis pedagogų visiškai sutinka, kad juos skatina noras susipažinti su profesinėmis, dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis, asmeninis noras tobulėti bei noras būti savo profesinėje veikloje kompetentinga(-u).

6. Reikšmingiausiomis, labai svarbiomis, veiklos sritimis ikimokyklinio ugdymo pedagogai įvardino: vaiko pažinimo ir individualumo pripažinimo, nuolatinio tobulinimosi bei profesinės kompetencijos tobulinimo, kas aiškiai atspindi pedagogų mokymosi nuostatos turėjimą. Labai svarbiomis, ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijomis tiriamieji priskyrė: vaiko pažinimo, vaiko motyvavimo ir vaiko vertinimo kompetencijas. Šie rezultatai atspindi šios profesijos specifiškumą (svarbiausia į vaiką orientuotas ugdymas).
7. Ikimokyklinio ugdymo pedagogams priežastys trukdančios įsitraukti į mokymosi procesą yra susijusios su ekonominiais ir asmeniniais veiksniais, kaip: finansinių išteklių stoka, nekompensuojamos kvalifikacinių kursų išlaidos, laiko stoka. O šiuos veiksnius galime įvardinti, kaip išorinėmis priežastimis, nes tik maža dalis pedagogų pažymėjo, kad priežastys yra vidinės motyvacijos stoka bei nesugebėjimas išnaudoti visų mokymuisi skirtų galimybių. O tai parodo, kad tiriamieji yra motyvuoti, norintys tobulėti.
8. Apibendrinus tyrimo rezultatus galima daryti išvadą, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogams priimtinausias ir efektyviausias mokymosi būdas yra formalusis, kuris yra tikslingas ir apgalvotas mokymasis, kuris vyksta švietimo ir mokslo įstaigose bei savaiminis, kuris vyksta savarankiškai namų aplinkoje ir yra saviugdos komponentas. Galima daryti prielaidą, kad vis dar vyrauja tradiciniai mokymosi būdai, kurie siejami su kvalifikacijos kėlimo procesu.
9. Atlikus ikimokyklinio ugdymo pedagogų anketinę apklausą, ***išryškėjo atlikto tyrimo ribotumas***, nes siekiant išsiaiškinti tiriamųjų mokymosi mokytis kompetencijos raišką ir jos tobulinimo galimybes, buvo atskleista respondentų nuostata, požiūris, vertybinės orientacijos, tačiau tyrimas nėra galutinai baigtas, nes reikalauja tęstinės empirinės dalies, kurioje atsiskleistų ir apklaustųjų mokymosi mokytis kompetencijos realizavimas, įgyvendinimas ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinėje veikloje.

REKOMENDACIJOS

Ikimokyklinio ugdymo pedagogams:

1. Parengti/sukurti asmeninio tobulėjimo karjeros planus, juos nuolat pildyti, atnaujinti, nes profesinės karjeros tobulinimo planai, gali padėti konstruktyviau planuoti savo mokymosi procesą.
2. Sukurti ir formuoti mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo aplanką, iš profesinį tobulėjimą patvirtinančių dokumentų, nuveiktų darbų, aprašymų, refleksijų ir tuo pačiu analizuoti vykstančius pokyčius savo karjeroje bei numatyti tolimesnės tobulėjimo veiklos ir mokymosi perspektyvas, susikurti savo mokymosi strategiją, viziją.
3. Rodyti iniciatyvą profesinėje veikloje taikant naujus, mokymosi procese įgytus, gebėjimus, ar darbo metodus, nebijoti viešinti savo pasiekimų, idėjų, apmąstymų, daryti viešas veiklas, daryti integruotas grupės veiklas įtraukiant kitus kolegas, skatinti bendradarbiavimą tarp kolegų, komandinį darbą, atvirumą, patirties sklaidą.
4. Vadovautis nuostata, kad svarbus individualaus mokymosi veiksnys – mokymosi resursų išnaudojimas (internetas, vadovų, kolegų, tėvų patirtis, patarimai), nes mokydamasis pats, žmogus turi ieškoti informacijos šaltinių, mokėti jais pasinaudoti ir pritaikyti savo profesinėje veikloje.
5. Aktyviai dalyvauti tarpkultūriniame tobulėjime, rengiant tarptautinius projektus, stažuojantis užsienyje. Siūloma užsienio kolegas dažniau kviešti į savo ugdymo instituciją. Ieškoti ir aktyviai bendradarbiauti su įvairiais socialiniais partneriais, ugdytinių tėvais, kartu įgyvendinant įvairaus pobūdžio projektus.
6. Svarbu kad pedagogai suvoktų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo svarbą, todėl jie patys turi suvokti, atrasti savo mokymosi stilių ir gebėti mokyti ir valdyti savo mokymąsi, ieškoti mokymosi motyvavimo sprendimų, numatyti jiems aktualų mokymosi turinį ir metodus, kurie atitiktų jų mokymosi stilių, profesines perspektyvas ir gyvenimišką patirtį.
7. Mokydamiesi pedagogai turėtų neapsiriboti vien tik tradiciniais mokymosi metodais ir viena mokymosi forma, nes mokymosi procese patartina taikyti ir įvairias mokymosi formas, kaip: formalus, neformalus, savaiminis. Jeigu pedagogai apjungtų visas mokymosi formas jų kompetencijų tobulėjimas būtų konstruktyvesnis, įvairiapusiškesnis, nes nė vien dalyvavimas konferencijoje ar seminare reiškia efektyvų mokymąsi. Analizuojant strateginius LR švietimo dokumentus, išryškėjo, kad ypatingai yra skatinamos netradiciniai mokymosi metodai ir formos, pavyzdžiui, kaip: nuotolinis mokymasis.
8. Atkreipti dėmesį į šiuolaikinių mokymo paradigų kaitą, ir įsisavinti ir suprasti, kad mokymo ir mokymosi procesas pereina iš mokymo(praeities paradigma) → sąveikos (šiuolaikinė) → į mokymo(si) (ateities) paradigmą, kuomet vyksta ugdytinio ir visų įmanomai galimų ugdymo

proceso dalyvių sąveika, kurios dėmesio centre išlieka ugdytinis. Todėl ugdant vaikus ir pačiam dalyvaujant mokymosi procese svarbu įsisavinti šiuolaikinių mokymo(si) paradigmu kaitą ir svarbą.

Ikimokyklinės ugdymo įstaigos administracijai:

1. Atsižvelgdamas į ikimokyklinio ugdymo pedagogų poreikius ir būtinumą, vadovas turi sudaryti sąlygas kelti kvalifikaciją – vykti į kursus, seminarus, konferencijas. Inicijuoti ir skatinti pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimą įvairiomis formomis, ieškoti netradicinių mokymosi priemonių ir į jas įtraukti pedagogus. Taip pat labai svarbu yra skatinti, pastebėti, remti mokytojus, ieškančius naujovių.
2. Sudaryti sąlygas pedagogams mokytis darbo vietoje, organizuoti grupines veiklas, kviešti kitose institucijose dirbančius pedagogus, socialinius partnerius (tartis su pedagogais, kokios temos jiems aktualios, reikalingos, reikšmingos). Siekti mokymus organizuoti ne tik formalioje aplinkoje, bet ir netradicinėje aplinkoje, kaip: įstaigos kiemelis, kuriame gali būti parengti mokymosi veiklos kampeliai, kuriuose pedagogai ne tik teoriškai, bet praktiškai mokytųsi ir dalintųsi gerąja patirtimi. Organizuoti ir vykdyti tarptautinį bendradarbiavimą.
3. Paraginti didesnę pedagoginio darbo stažą turinčius pedagogus aktyviau vykdyti šiuolaikinius reikalavimus atitinkančią veiklą. Mažesnę pedagoginio darbo stažą turinčius pedagogus skatinti kartu bendradarbiauti su didesnę patirtį turinčiais pedagogais, inicijuoti stebėjimus, pedagoginės veiklos tyrimus, patirties sklaidą.
4. Atlikti įvairaus pobūdžio tyrimus organizacijoje, siekti išsiaiškinti pedagogų mokymosi mokyti motyvaciją, kas įtakoja mokymąsi, kokie trukdžiai slopina, kokios yra pedagogų stiprybės ir silpnybės. Analizuoti rezultatus, daryti išvadas, teikti rekomendacijas, diskutuoti su pedagogais, kurti pasitikėjimo atmosferą įstaigoje.
5. Didinti besimokančiųjų pedagogų pasitikėjimą savimi, skatinti pozityvesnę požiūrį į mokymąsi darbo vietoje, akcentuojant konkrečius pasiekimus.
6. Skatinti pedagogus naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, virtualioje aplinkoje sukurti įstaigos pedagogų internetinę platformą, kurioje dalyvautų visi ugdymo dalyviai (tėvai, pedagogai, administracija), kurioje būtų keliami video medžiaga, elektroninės knygos, straipsniai, patarimai, nuorodos ir pan., sukurta forumo skiltis, kurioje bendruomenės nariai galėtų diskutuoti, tartis, bendrauti ir bendradarbiauti. Sukurti kiekvieno pedagogo elektroniniai kompetencijų aplankalai.
7. Sukurti motyvavimo, paskatinimų sistemą, kad pedagogai jaustųsi įvertinti, pastebėti. Organizuoti nominacijų vakarus, savaites, dienas, pavyzdžiui: „kūrybiškiausias dienos pedagogas“ ir pan.

LITERATŪRA

1. Abramauskienė J., Kirliauskienė R. (2008). *Suaugusiųjų mokymosi motyvacija*. Pedagogika. Nr. 89, p. 58 – 63.
2. Adomaitytė, N., A. (2004). *Pedagogo kompetencijos ir jų raiška švietimo organizacijose ugdančiose globos namų auklėtinius*. [žiūrėta 2015-03-15]. Prieiga per internetą: <http://www.vdu.lt/ssc/?sritis=tyrimai&id=2004-adomaityte-nelda-ausrele>.
3. Alifanovienė, D., Šapelytė, O., Gelžinienė, E. (2008). Neformalusis suaugusiųjų mokymasis asmenybės ir profesinio tobulėjimo kontekste. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr.2., P.11-16.
4. Ashiabi, G., S. (2007). *Play in the preschool classroom: its socioemotional significance and the teacher's role in play*. [žiūrėta 2015-03-31]. Prieiga per duomenų bazę EBSCO: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b9b038c4-c6cd-46fa-8601-cd974cd0b324%40sessionmgr198&vid=5&hid=127>.
5. Bagdonaitė A. (2011). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybė: kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitikties aspektas*. Magistro baigiamasis darbas. Šiauliai. [Žiūrėta 2015 – 03 – 10]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20110803_091540-04290/DS.005.0.02.ETD.
6. Chuan, L., Marvin, C., A., Churchill, S., L. (2005). *Teacher factors associated with preschool teacher-child relationships: teaching efficacy and parent-teacher relationships*. [žiūrėta 2015-03-31]. Prieiga per duomenų bazę EBSCO: <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=6&sid=b9b038c4-c6cd-46fa-8601-cd974cd0b324%40sessionmgr198&hid=127&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=ehh&AN=67623569>.
7. Čiužas, R. (2013). *Mokytojo kompetencijų svarba mokinių tautinio tapatumo formavimuisi*. [žiūrėta 2015-04-01]. Prieiga per internetą: www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2013/109/ciuzas27-32.pdf.
8. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., Prakapas, R., Railienė, A. (2012). *Projektas „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“*. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis. Vilnius. [žiūrėta 2015-03-12]. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/projektai/pkt/naujienos/modelis/PKT_modelis.pdf.
9. Gaučaitė, R., Kazlauskienė, A., Masiliauskienė, E., Pocevičienė, R., Rūdytė, K. (2012). *Mokymosi mokytis strategijos. Konstruktyvus mokymasis: būdai, aplinkos, šaltiniai, metodai*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

10. Gedvilienė G., Stasiūnaitienė E., Petrulytė A., ir kt. (2008). *Suaugusiųjų mokymas ir konsultavimas: mentorius rengimo vadovėlis: dėstytojo knyga*. Kaunas.
11. Gedvilienė G., Laužackas R., Tūtlys V. (2010). *Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai. Mokslo studija*. Kaunas. [Žiūrėta 2015 – 03 – 11]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:B.03~2010~ISBN_978-9955-12-569-3/DS.001.0.01.BOOK.
12. Gražienė, V. (2009). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standarto (2008) akcentai: tęstinumo ir kaitos problema. *Mokytojų ugdymas*. Nr. 13 (2)., P. 64-80.
13. Gudauskaitė, S. (2007). Žinių visuomenės link: organizacijos darbuotojo kompetencijų poreikis. *Informacijos mokslai*. Nr. 40. P.66-72.
14. Jatkauskienė, B., Tolutienė, G. (2012). *Aiškinamasis andragogikos terminų žodynas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla
15. Johansson, E. (2004). *Learning encounters in preschool:interaction between atmosphere, view of children and of learning*. Göteborg University: Sweden.
16. Jovaiša, L. (2007). Enciklopedinis edukologijos žodynas. Vilnius: Gimtasis žodis
17. Jucevičienė R., Lepaitė D. (2000). *Kompetencijos sampratos erdvė*. Socialiniai mokslai. Nr. 1.P. 44-50.
18. Jucevičienė, P., Stanikūnienė, B. (2003). Universiteto dėstytojo edukacinė kompetencija mokymosi paradigmos kontekste. *Socialiniai mokslai*. Nr.1 (38).
19. Jurašaitė – Harbison E. (2003). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos kaip tęstinio profesinio mokymo(si) funkcija: kompetencijų modelio įgyvendinimas, įvertinimas*. Pedagogika. Nr. 79, p. 56 – 65.
20. Jurašaitė - Harbison, E. (2004). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos kaip tęstinio profesinio mokymo(si) funkcija: kompetencijų modelio įgyvendinimas, įvertinimas. *Pedagogika*. Nr.71., P.56-65.
21. Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir ir metodai*. Kaunas: Judex.
22. Kovėraitė, I. (2010). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinių kompetencijų raiška organizacijos kokybės gerinimo kontekste. *Magistro darbas*. Šiauliai.
23. Laužackas, R. (2005). *Profesinio rengimo metodologija*. Monografija, Kaunas: VDU leidykla.
24. Lepaitė, D. (2003). *Kompetencijų plėtojančių studijų programų lygio nustatymo metodologija*. Kaunas: Technologija.
25. Lukošūnienė, V., Barkauskaitė, M. (2013). *Mokymosi mokyti kompetencija:suaugusiųjų požiūris*. Pedagogika. Nr.3 P.41-48.

26. Malinauskienė D. (2010). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos: diagnostinis aspektas*. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 19, p. 102 – 114. Šiauliai
27. Masiliauskienė, E., Bagdonaitė, A. (2012). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimas(is) institucijos veiklos strateginio planavimo kontekste. *Mokytojų ugdymas*. Nr. 19 (2). P. 93-113.
28. Matulionis, A., V. (2003). *Sociologija*. Vilnius: Homo Liber.
29. Miller, D., Robertson, D., Hudson, A., Shimi, J. (2008). *Signature Pedagogy in Early Years Education: A Role for COTS Game-Based Learning*. [žiūrėta 2015-04-05]. Prieiga per duomenų bazę EBSCO: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b9b038c4-c6cd-46fa-8601-cd974cd0b324%40sessionmgr198&vid=31&hid=127>
30. Myers, D.G. (2000). *Psichologija*. Kaunas: Poligrafija ir informatika
31. Pranaitytė, R., Malinauskienė, D. (2011). Pedagogų nuomonė apie kokybišką vaikų ugdymą sąlygojančius veiksnius ikimokyklinėse įstaigose. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 3 (32).P.54-60.
32. Pukevičiūtė, V., J. (2007). Mokymosi mokyti kompetencijos ugdymo aspektai. *Acta Paedagogica Vilnesia*. Nr.19. P.17-25.
33. Rūdytė, K. (2012). *Kas yra savaiminis mokymasis arba kaip galime mokyti nesimokydami?* [žiūrėta 2015-04-02]. Prieiga per internetą: <http://www.atrasiu.lt/index.php/mokslo-vejai/zmogaus-pasaulis/item/3-kas-yra-savaiminis-mokymasis-arba-kaip-galime-mokyti-nesimokydami>
34. Ruškus, J., Žvirdauskas, D. (2010). *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paskirčių hierarchija Lietuvoje*. [žiūrėta 2015-03-14]. Prieiga per internetą: http://www.leidykla.eu/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnesia/24/54-68.pdf.
35. Ruškus, J., Žvirdauskas, D., Zybartas, S., Eskytė, I., Motiečienė, R., Dorelaitienė, A. (2012). *Ikimokyklinis, priešmokyklinis ugdymas Lietuvoje. Būklės ir galimybių tyrimas*. [žiūrėta 2015-03-01]. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/failai/Ikimokyklinis_priesmokyklinis_ugdy_mas_Lietuvoje_mokslo_%20studija.pdf.
36. Smilgienė, J., Masiliauskienė, E. (2011). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinis įvaizdis. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 3 (32). P. 62-69.
37. Smilgienė, J. (2012). Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų kompetencijų tobulinimo poreikis bei galimybės profesinėje veikloje. *Mokytojų ugdymas*. Nr. 18 (1), 12–29. Šiauliai: Šiaulių universitetas.

38. Stagniūnienė, A. (2008). Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos ir jų plėtojimo perspektyva. *Magistro darbas*. Vytauto Didžiojo universitetas.
39. Stankevičienė, K., Bielinienė, I., Zimblienė, B., Gudelevičienė, D., Novicka, A., Bisikirskienė, V. (2009). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesijos kompetencijos įsivertinimas*. [žiūrėta 2015-03-01]. Prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2009/93/sbzgnb62-69.pdf>.
40. Šernas V. (2003). Tautos elito ugdymas universitetuose // Lietuvos mokslas. Akademinė edukologija. Vilnius: Mokslo tyros institutas. p. 8-24.
41. Šeštokaite D. (2011). *Suaugusiųjų ir profesinio mokymosi motyvai ir motyvacijos barjerai*. Baigiamasis magistro darbas. Vilnius. [Žiūrėta 2015 – 03 – 21]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20110712_133812-74414/DS.005.0.01.ETD.
42. Švietimo problemos analizė. (2007). *Kaip padidinti suaugusiųjų mokymosi galimybes?*. Nr. 9(20), p. 1 – 12. [Žiūrėta 2015 – 03 – 20]. Prieiga per internetą: <http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2012/12/kaip-padidinti-suaugusi%C5%B3j%C5%B3-mokymosi-galimybes-2007-gruodis.pdf/>.
43. Tandzegolskienė I., Pileckaitė R. (2010). *Socialinių mokslų srities studentų savarankiškos veiklos raiška universitetinėse studijose*. Pedagogika. Nr. 97, p. 43 – 49.
44. Teresevičienė M. (2007). Išoriniai veiksniai, trukdantys suaugusiųjų mokymuisi// Pedagogika: mokslo darbai. Vilnius. p.141-148
45. Teresevičienė M., Gedvilienė G., Zuzevičiūtė V. (2006). *Andragogika: vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams*. Kaunas: VDU.
46. Valantinas, A. (2011). *Ikimokyklinis ugdymas: ką apie jo poveikį vaiko raidai sako tyrimų duomenys?* [žiūrėta 2015-03-04]. Prieiga per internetą: [http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Leidiny%20SPA%20Nr_4\(54\).pdf](http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Leidiny%20SPA%20Nr_4(54).pdf).
47. Zinkevičienė, N. (2013). *Neformalaus ir savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimas: Kauno kolegijos patirtis*. [žiūrėta 2015-04-20]. Prieiga per internetą: http://www.smpf.lt/uploads/documents/Bolonijos%20renginys%202013%2002/Neformalaus%20ir%20savaiminio%20mokymosi%20pripazinimas_Nijole%20Zinkeviciene.pdf.
48. Žvinienė, R. (2005). *Tęstinio neformalaus ugdymo institucijos parengtis vykdyti mokytojų nuolatinį mokymąsi*. *Magistro darbas*. Vilniaus pedagoginis universitetas.

Dokumentai:

1. *Dėl mokytojo profesijos kompetencijos aprašo patvirtinimo*. (2007). Vilnius. [žiūrėta 2015-03-27]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=291726&p_query=&p_tr2=

2. *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas.* (2008). [žiūrėta 2015-03-14]. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/Skelbimai/31%20standartas/Ikimokyklinio%20ir%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogo.pdf>.
3. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998). birželio 30 d. Nr. VIII-822. Vilnius. [žiūrėta 2015-03-05]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=60192&p_query=&p_tr2=
4. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas* (2011). [žiūrėta 2015-03-21]. Prieiga per internetą: http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Lietuvos%20Respublikos%20svietimo%20istatymas.pdf
5. *Lietuvos Respublikos ugdymo karjerai programa.* (2014). [Žiūrėta 2015 – 05 – 20]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=470115&p_tr2=2.
6. *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“.* (2012). [Žiūrėta 2015 – 04 – 03]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425517&p_query=&p_tr2=2.
7. *Mokymosi visą gyvenimą memorandumas* (2001). Vilnius: Logotipas. [žiūrėta 2015-04-12]. Prieiga per internetą: www.lssa.smm.lt/docs/Memorandumas_2001.doc.
8. *Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija* (2004). kovo 26. Nr. ISAK-2795/A1-347. Vilnius. [žiūrėta 2015-04-05]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=329216&p_query=&p_tr2=.
9. *Nacionalinės pažangos 2014 – 2020 metų programa.* (2012). [Žiūrėta 2015 – 05 – 19]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=439028&p_query=&p_tr2=2.
10. *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas.* (2014). [Žiūrėta 2015 – 05 – 21]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=474309.
11. *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas.* (1998). [Žiūrėta 2015 – 05 – 20]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=60192&p_query=&p_tr2=
12. *Pavyzdinis auklėtojo pareigybės aprašymas* (2005). LR švietimo ir mokslo ministro 2005 m. lapkričio 11d. įsakymu Nr. ISAK-2249. [žiūrėta 2015-03-21]. Prieiga per internetą: www.smm.lt.
13. *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija* (2012). [žiūrėta 2015-03-14]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425929&p_query=&p_tr2=2..

14. *Pedagogų rengimo koncepcija*.(2004).[žiūrėta 2015-03-27]. Prieiga per internetą: <http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=1EDFC076-C7AA-4FD8-8BBB-ECA27829903B>.
15. *Profesinio mokymo pakeitimo įstatymas*. (2007). [Žiūrėta 2015 – 05 – 20]. Prieiga per internetą:http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=295408&p_query=&p_tr=2.
16. *Profesinio orientavimo strategija*. (2003). [Žiūrėta 2015 – 05 – 20]. Prieiga per internetą: <http://www.euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/teisiniai-dokumentai>.
17. *Svarbiausi Bolonijos proceso dokumentai* (2012). EAME dokumentai priimti Bukarešto ministrų konferencijoje 2012 m. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. [žiūrėta 2015-03-27]. Prieiga per internetą: www.smm.lt/web/lt/smm-studijos/studiju.../Bolonijos-procesas.
18. *Suaugusiųjų mokymasis: mokytis niekada nevėlu*. (2006). Europos Komisijos komunikatas KOM. [Žiūrėta 2015 – 05 – 20]. Prieiga per internetą: http://www.lietuviunamai.vilnius.lm.lt/index_files/kk.pdf.
19. Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija. LR švietimo ir mokslo ministerija.[Žiūrėta 2015 – 03 – 01]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/strategija.pdf>.
20. *Visą gyvenimą trunkančio profesinio orientavimo politikos ir sistemų tobulinimas. Europos rekomendacinės priemonės*. (2005). [Žiūrėta 2015 – 05- 19]. Prieiga per internetą: http://www.euroguidance.lt/uploads/files/Strategijos_ir_dokumentai/Visa_gyv_PO_polit_ir_sist_tobulinimas_Eur_rekomendacines.pdf.

PRIEDAI

Teises aktai ir dokumentai reglamentuojantys mokymosi mokyti kompetencijos svarbą (sudarytą darbo autorės)

Dokumentai	Pagrindžiantys teiginiai
Tarptautiniai dokumentai	
<i>Svarbiausi Bolonijos proceso dokumentai (2010)</i>	„Plėtoti mokymosi visą gyvenimą principą “ <...> „ Mokymasis visą gyvenimą ir gebėjimas įsidarbinti yra svarbūs aukštojo mokslo uždaviniai “ <...> „Mokymasis visą gyvenimą yra vienas svarbiausių veiksnių tenkinant besikeičiančios darbo rinkos poreikius“<...> „ vertingiausia – žmogaus gebėjimas nuolat besimokančioje aplinkoje naudoti žinias veiksmingai ir ypatingai. <...> Nuolatinis švietimas ir mokymasis yra geriausias būdas priimti permainių iššūkius “
<i>Europos bendrijų komisijos komunikatas. Suaugusiųjų mokymasis: mokyti niekada nevėlu (2006)</i>	„Valstybių narių uždavinys yra dvejopas – padidinti bendrą suaugusiųjų dalyvavimo lygį mokymosi ir spręsti netolygus dalyvavimo klausimą siekiant didesnio teisingumo suaugusiųjų mokymosi srityje motyvuojant, skatinant, suteikiant galimybę ir paramą asmenims, kurie yra mažiausiai linkę dalyvauti visų rūšių – formaliam, neformaliame ir savaiminiame – mokymosi “
<i>Visą gyvenimą trunkančio profesinio orientavimo politikos ir sistemų tobulinimas. Europos rekomendacinės priemonės (2005)</i>	„Padėti įmonėms bei organizacijoms, kad jų darbuotojai būtų motyvuoti, darbingi ir prisitaikantys prie situacijos, turėtų galimybę mokytis tiek darbo vietoje, tiek už jos ribų, ir gautų iš to naudos “.
<i>Mokymosi visą gyvenimą memorandumas (2001)</i>	„Patobulinti būdus, kuriais suprantamas ir vertinamas dalyvavimas mokymosi ir rezultatai , ypač neformaliojo ir informinio mokymosi“, <...> „Siekiant įgyvendinti mokymąsi visą gyvenimą, labai svarbu integruoti mokymąsi į suaugusiųjų gyvenimą “ <...> „Kalbant apie mokymąsi visą gyvenimą, visas mokymasis laikomas vientisu kontinuumu „nuo lopšio iki karsto“. Jei žmonės norės mokytis, jie susiplanus nuoseklią mokymosi veiklą. Tačiau jie nenorės mokytis, jeigu ankstesnė mokymosi patirtis buvo nesėkminga ir asmeniškai neigiama. Jie nenorės tęsti mokslo“.
Nacionaliniai dokumentai	
<i>Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011)</i>	Vienas iš švietimo tikslų: „ sudaryti sąlygas asmenims nuolat tenkinti pažinimo poreikius ir tobulėti mokantis visą gyvenimą “ (3 str.). Mokytojas privalo: „ tobulinti savo kvalifikaciją “, mokytas turi teisę: „ ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose “ (49 str.)
<i>Profesinio mokymo pakeitimo įstatymas (2007)</i>	„Suteikti galimybes asmeniui nuolat savarankiškai mokytis remiantis supančia informacijos erdve “, <...> „ įgyti, tobulinti ir keisti kvalifikaciją ir kompetencijas, padedančias įsitvirtinti darbo rinkoje “.

<p><i>Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998)</i></p>	<p>Vienas iš uždavinių: „<i>sudaryti sąlygas įgyti profesinei veiklai reikalingų teorinių žinių ir praktinių gebėjimų, taip pat sąlygas kvalifikacijai tobulinti</i>“.</p>
<p><i>Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (2014)</i></p>	<p>Vienas iš principų: „<i>tęstinumas – neformalusis suaugusiųjų švietimas ir tęstinis mokymasis lanksčiai reaguoja į pokyčius ir perima gerąją patirtį, sudaro sąlygas mokytis visą gyvenimą</i>“ (3 str.). Vienas iš tikslų: „<i>sudaryti sąlygas asmeniui įgyti ir tobulinti bendrąsias ir profesines kompetencijas</i>“ (4 str.).</p>
<p><i>Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija</i></p>	<p>„<i>Pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų kritinę masę sudaro reflektuojantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai (pirmasis Strategijos tikslas)</i>“, <...> „<i>Sudaryti galimybę ilgai dirbantiems aktyviems mokytojams tobulinti kvalifikaciją grįžtant vienam semestriui į studijas aukštojoje mokykloje.</i>“ <...> „<i>suaugusiųjų mokymosi motyvacijos stoka stabdo šalies pažangą ir gebėjimus reaguoti į sumanios visuomenės kūrimo iššūkius</i>“, <...> „<i>Stiprinti motyvaciją mokytis susiejant mokymąsi visą gyvenimą su besimokančiųjų pasirinkimais, sukuriant finansinės paramos sistemą. Plėtoti mokymosi visą gyvenimą ir darbo patirties integralumą, ypač per praktikas, stažuotes, profesinį mokymą, diegiant pameistrystės formą</i>“.</p>
<p><i>Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012)</i></p>	<p>Besimokanti visuomenė: moderni ir dinamiška, pasirengusi ateities iššūkiams ir gebanti veikti nuolat kintančiame pasaulyje: „<i>visoje Lietuvoje gyventojai turi palankias sąlygas neformaliajam ugdymui ir mokymuisi visą gyvenimą plėtoti</i>“, <...> „<i>Sukurti veiksmingą mokymosi visą gyvenimą sistemą, efektyviai pritaikančią informacinių ryšių technologijų galimybes, užtikrinančią dinamiškai visuomenei būtinų žinių bei gebėjimų įgijimą ir tobulinimą</i>“.</p>
<p><i>Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (2008)</i></p>	<p>„<i>Konkurencinga ekonomika, žinių visuomenės plėtra ir socialinės atskirties prevencija lemia poreikį ne tik įgyti darbo rinkai reikalingą kvalifikaciją, bet ir galimybes kelti kvalifikaciją, tobulintis ar esant būtinybei persikvalifikuoti. Darbuotojų kvalifikacija tampa vis svarbesniu kriterijumi</i>“.</p> <p>„<i>Mokymosi visą gyvenimą plėtojimo srityje esminiu veiksmu laikytina nuolatinio mokymosi kompetencija, kurią turėtų įgyti pedagogai, dirbantys visose švietimo srityse. Vertinant, pavyzdžiui, pedagogų rengimą, nuolatinio mokymosi kompetencija, tyrimų duomenimis, nėra ryški nei pedagogų rengimo studijų programose, nei jų įgyvendinimo vizijoje</i>“.</p>
<p><i>Profesinio orientavimo strategija (2003)</i></p>	<p>„<i>Profesinio orientavimo paslaugos ne tik užtikrina ryšį tarp mokymosi poreikių ir mokymo galimybių, bet ir yra reikšmingos tiek gerindamos priėjimą prie mokymosi galimybių, tiek motyvuodamos potencialius besimokančiuosius</i>“, <...> „<i>Mokymasis visą gyvenimą laikomas nuolatinio gebėjimų ir žinių atnaujinimo procesu, o profesinis orientavimas – priemone šį procesą įgyvendinti</i>“.</p>

<p>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija (2012)</p>	<p>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata grindžiama šiais principais: „įsivertinimo – pedagogas turi suprasti, kas jo veikloje yra tobulintina, kokių žinių, gebėjimų, įgūdžių stoka bei kokios nuostatos ir požiūriai tai lemia“, „motyvacijos – pedagogas turi turėti vidinę vertybinę nuostatą ir būti išoriškai motyvuojamas nuolatos tobulinti savo veiklą“ <...> „kvalifikacijos tobulinimo sričių ir formų įvairovė tiesiogiai siejasi ir stiprina pedagogo norą tobulintis, jo pasitenkinimą tobulinimosi rezultatais ir jų diegimo profesinėje veikloje sėkme“ <...> „Pedagogas yra pavyzdys ugdytiniams kaip asmenybė... todėl yra svarbios, ugdytinios ir kvalifikacijos tobulinimo proceso dalimi pripažintinos įvairiausios pedagogo kompetencijos, įgyjančios viešą raišką, nepaisant to, ar jos tiesiogiai susijusios, ar nesusijusios su konkrečiomis jo einamomis pedagoginėmis pareigomis ir atliekamomis funkcijomis“.</p>
<p>Pedagogų rengimo koncepcija (2004)</p>	<p>„būtina ugdyti ir plėtoti auklėtojo profesines kompetencijas įvairios veiklos metu“</p>
<p>Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas (2008)</p>	<p>Viena iš ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sričių yra profesinės veiklos tobulinimas, kuris įvardinamas, kaip gebėjimas reflektuoti savo veiklą ir pedagogo nuostata mokytis visą gyvenimą.</p>
<p>Pavyzdinis auklėtojo pareigybės aprašas (2005)</p>	<p>Auklėtojas privalo: „nuolat tobulinti savo kvalifikaciją“, auklėtojas turi teisę: „teisės aktų nustatyta tvarka tobulinti kvalifikaciją, atestuotis“.</p>
<p>Nacionalinės pažangos 2014 – 2020 metų programa (2012)</p>	<p>„Sparčių pokyčių amžius reikalauja, kad gyventojai taptų kūrėjais, tai reiškia, kad nuolat tobulėtų, mokytųsi, visapusiškai lavintųsi“, <...> „sudaryti sąlygas realizuoti savo galimybes ir aktyviai veikti per nuolatinį mokymąsi, žinių kūrimą, kūrybiškumą ir verslumą“.</p> <p>1.1.tikslas. Skatinti mokytis visą gyvenimą - „Švietimo kokybė ir prieinamumas labai priklauso nuo modernios mokymosi infrastruktūros ir aplinkos plačiąja prasme, pedagoginio personalo kompetencijos, mokymosi ir ugdymo turinio“, <...> „Tačiau mokymosi pasiekimus ir švietimo sistemos tvarumą lemia ir kiti veiksniai, kuriems iki šiol skirta mažiau dėmesio. Viena iš šių sričių – kintanti švietimo paradigma, kuri akcentuoja mokymąsi (ne tik mokymą) ir kompetencijų / gebėjimų (ne tik žinių) įgijimą“.</p>
<p>Ugdymo karjerai programa (2014)</p>	<p>Sėkmingam asmens karjeros kūrimui ir valdymui būdinga: „motyvacija mokytis visą gyvenimą ir teigiama nuostata ateities, asmeninės karjeros kūrimo ir valdymo atžvilgiu“, <...> „sėkmingam ugdymui karjerai būtinas asmeninis visų mokytojų, karjeros specialistų pavyzdys, jų asmeninės nuostatos, veikimas ir supratimas apie karjerą, savo ateities kūrimą, todėl svarbu, kad mokytojai, karjeros specialistai domėtųsi, aktyviai ir sėkmingai plėtotų savo karjerą, turėtų asmeninę karjeros viziją“.</p>

ANKETINĖ APKLAUSA

GERBIAMI PEDAGOGAI,

Ikimokyklinio ugdymo pedagogas yra pagrindinis švietimo kaitos ir ikimokyklinių įstaigų tobulinimo dalyvis. Ši ugdymo grandis reikalauja itin gerai pasirengusio pedagogo, gebančio padėti ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikus.

Anketa padės išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo pedagogų mokymosi mokyti kompetencijos raišką ir tobulinimo galimybes bei išryškins vyraujančią pedagogų požiūrį šiuo klausimu. Tyrimo duomenys bus apibendrinti ir panaudoti Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto Pradinio ugdymo pedagogikos ir ikimokyklinio ugdymo studijų programos bakalaurantės Ramonos Žiauberytės baigiamojo bakalauro darbe.

Klausimynas yra anoniminis, todėl vardo ir pavardės žymėti nereikia. *Iš anksto dėkoju Jums už pagalbą ir nuoširdžius atsakymus į anketos klausimus.*

1. Kokios priežastys įtakoja, Jūsų kaip ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesijos pasirinkimui? (Pažymėkite pagrindines 5 priežastis)	2. Kas svarbiausia ikimokyklinio ugdymo pedagogui? (Galimi keli variantai)
☐ Profesijos prestižas; ☐ Meilė vaikams; ☐ Kūrybinis darbas; ☐ Autoriteto įtaka; ☐ Šeimos paskatinimas; ☐ Valstybinės socialinės garantijos; ☐ Giminės, pažįstamieji pasiūlė darbo vietą; ☐ Įkvėpė žmonių, kurie dirba šį darbą, pavyzdžiai; ☐ Visuomenės inteligentijos statusas; ☐ Vaikystės svajonė;	☐ Išsilavinimas atitinkantis specialybę; ☐ Profesinė darbo patirtis; ☐ Asmeninės savybės, tinkančios dirbti su vaikais; ☐ Kompetentingumas; ☐ Nuolatinis tobulėjimas; ☐ Kita (įrašykite)

3. Mokymosi procesas Jūsų nuomone yra: (Galimi keli variantai)

- naujos žinios** – sužinoti tai, ko dar nežinojai, t.y. papildyti jau turimas žinias;
- smagus procesas**, nes tai yra puiki galimybė susipažinti su naujais žmonėmis, įdomios diskusijos, smagios, linksmos užduotys bei veiklos;
- elgesio bei mąstymo pokyčiai**, t.y. rezultatas – kadangi randi atsakymą į rūpimą klausimą, kurį gali pritaikyti tam tikroje situacijoje ir pan.;
- laisvalaikio praleidimo būdas** – turint laisvo laiko puiki galimybė jį praleisti produktyviai;
- asmeninis tobulėjimas**, kuris suteikia emocinį pasitenkinimą bei asmeninį vertingumą;
- natūralus kasdienis procesas**, kurį įtakoja inovacijų atėjimas bei globalizacijos reiškiniai;
- mados klyksmas** – dėl deklaracijos, jog šiuolaikinė visuomenė yra besimokanti visuomenė;
- kelias į sėkmingą karjerą**, nes esi kitoks nei tavo supantys aplinkiniai;
- atveria naujas galimybes**;
- Kita (įrašykite)

.....

4. Nurodykite priežastis, kurios skatina ikimokyklinio ugdymo pedagogus nuolat mokytis:

PRIEŽASTYS	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nesu tikras	Sutinku	Visiškai sutinku
VALSTYBĖS REGLAMENTUOTA SISTEMA					
siekiamybė atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	☐	☐	☐	☐	☐
vykdyti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	☐	☐	☐	☐	☐
galimybė gauti didesnę atlyginimą	☐	☐	☐	☐	☐
tikimybė gauti premiją ar kitokį paskatinimą	☐	☐	☐	☐	☐
pedagogo profesijos specifiškumas	☐	☐	☐	☐	☐
galimybė išsaugoti darbą	☐	☐	☐	☐	☐
kita (įrašykite) →įvertinkite	☐	☐	☐	☐	☐
ĮSTAIGOS APLINKOJE VYRAUJANTYS MOKYMA(SI) SKATINANTYS VEIKSNIAI					
siekis dirbti inovatyviai	☐	☐	☐	☐	☐
organizacijoje sukurtos mokymosi sistemos vykdymas	☐	☐	☐	☐	☐
organizacijos strateginiame plane, metinėje veiklos programoje išskirti prioritetai	☐	☐	☐	☐	☐
tarp kolegų vyraujanti konkurencija	☐	☐	☐	☐	☐
įstaigos administracijos skatinimas mokytis	☐	☐	☐	☐	☐
įstaigoje sudaromos palankios sąlygos mokymuisi	☐	☐	☐	☐	☐
poreikis būti vadovų pripažintam	☐	☐	☐	☐	☐
noras įgyti bendradarbių pripažinimą	☐	☐	☐	☐	☐
būdas tenkinti administracijos norus	☐	☐	☐	☐	☐
kita (įrašykite) →įvertinkite	☐	☐	☐	☐	☐
ASMENINIAI POREIKIAI					
asmeninis siekis tobulėti	☐	☐	☐	☐	☐
noras susipažinti su profesinėmis, dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	☐	☐	☐	☐	☐
mokymasis vienaip ar kitaip naudingas	☐	☐	☐	☐	☐
kitų mokymasis	☐	☐	☐	☐	☐
puiki galimybė gauti pažymėjimą ar sertifikatą	☐	☐	☐	☐	☐
vienas iš asmeninių prioritetų	☐	☐	☐	☐	☐
padeda siekti karjeros	☐	☐	☐	☐	☐
norėjimas išvengti klaidų profesinėje veikloje	☐	☐	☐	☐	☐
įgyti vaikų ir Jų tėvelių pagarbą	☐	☐	☐	☐	☐
meilė vaikams	☐	☐	☐	☐	☐
noras būti savo profesinėje veikloje kompetentinga(-u)	☐	☐	☐	☐	☐
asmeninės ambicijos	☐	☐	☐	☐	☐
kita (įrašykite) →įvertinkite	☐	☐	☐	☐	☐

5. Kas yra nuolatinis mokymasis ikimokyklinio ugdymo pedagogui? (Pasirinkite vieną atsakymo variantą)

- Būtinybė, dėl profesijos specifikos;
- Prievolė, nes tai papildomas darbas (rūpestis);
- Nebūtinasis procesas, nes pakanka žinių, kurias įgyjame besimokydamas šios specialybės;

Kita

(įrašykite):.....
.....

6. Kurios iš išvardintų ikimokyklinio ugdymo pedagogo veiklos sričių Jums atrodo reikšmingiausios? (kiekvienoje eilutėje pažymėkite 1 Jums tinkamą atsakymo variantą)

Veiklos sritys	Nesvarbios	Svarbios	Labai svarbios
Vaiko pažinimas ir individualumo pripažinimas	☐	☐	☐
Ugdymo turinio modeliavimas	☐	☐	☐
Profesinės kompetencijos tobulinimas	☐	☐	☐
Ugdymosi aplinkų kūrimas ir tobulinimas	☐	☐	☐
Savo veiklos reflektavimas ir tobulinimas	☐	☐	☐
Bendravimas ir bendradarbiavimas ikimokyklinės įstaigos bendruomenėje	☐	☐	☐
Tiriamoji veikla	☐	☐	☐
Projektų, renginių ir kt. veiklų inicijavimas	☐	☐	☐
Nuolatinis tobulinimasis	☐	☐	☐

7. Išskirkite pagal svarbą pateiktas kompetencijas kurios Jūsų manymu yra reikšmingiausios ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinėje veikloje:

Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos	Nesvarbios	Svarbios	Labai svarbios
Bendrakultūrinė kompetencija	☐	☐	☐
Efektyvios veiklos kompetencija	☐	☐	☐
Socialinė kompetencija	☐	☐	☐
Ugdymo idėjų bei edukacinių technologijų taikymo kompetencija	☐	☐	☐
Vaiko pažinimo kompetencija	☐	☐	☐
Vaiko vertinimo kompetencija	☐	☐	☐
Vaiko motyvavimokompetencija	☐	☐	☐
Edukacinių aplinkų ir ugdymo programų kūrimo kompetencija	☐	☐	☐
Sociokultūrinė kompetencija	☐	☐	☐
Komunikacinė kompetencija	☐	☐	☐
Mokymosi kompetencija	☐	☐	☐

8. Kuri vieta Jums priimtinausia ir efektyviausia mokymuisi? (Galimi keli variantai)

- Suaugusiųjų neformaliojo ugdymo centrai;
- Asmeninė namų aplinka;
- Mokymasis darbo aplinkoje;
- Įstaigoje skirta mokymuisi vieta;
- Biblioteka;
- Stažuotės, pedagogų mainų programos;
- Formalios (kolegijos, universitetai) švietimo įstaigos;
- Pedagogų kvalifikacijos centrai;
- Visuomeninės organizacijos;
- Kita(įrašykite):.....

9. Kokios priežastys, Jums trukdo mokytis? (Galimi keli variantai)

- Nekompensuojamos kvalifikacinių kursų išlaidos;
- Informacijos apie organizuojamus mokymus stoka;
- Maža renginių, kursų, seminarų ir t.t pasiūla;
- Negebėjimas pasirinkti ir priimti siūlomų galimybių;
- Finansinių išteklių stoka;
- Laiko stoka;
- Įsipareigojimai šeimai;
- Sveikatos problemos;
- Nėra galimybės vyksti mokytis dėl tolimų atstumų;
- Profesijos specifika (darbo valandos);
- Nepasitenkinimas pasirinkta profesija;
- Netinkama elgesio su darbuotojais kultūra organizacijoje;
- Pasiūla netenkina mano poreikių;
- Asmeninės motyvacijos stoka;
- Negebėjimas išnaudoti visų mokymuisi skirtų galimybių.

***DAR PRAŠYČIAU ATSAKYTI Į KELETĄ KLAUSIMŲ APIE SAVE Jums tinkantį atsakymą
įrašykite arba žymėkite taip - X***

AMŽIUS	KVALIFIKACINĖ KATEGORIJA	DARBO STAŽAS
☐ Iki 25 metų;	☐ Auklėtoja;	☐ iki 5 m;
☐ Nuo 26 iki 30 metų;	☐ Vyresnioji auklėtoja;	☐ 5-10 m.;
☐ Nuo 31 iki 40 metų;	☐ Auklėtoja metodininkė;	☐ 11-20 m;
☐ Nuo 41 iki 50 metų;	☐ Auklėtoja ekspertė.	☐ 21-30 m;
☐ 51 ir daugiau metų		☐ 31-40 m.

Dar kartą dėkoju už bendradarbiavimą ir linkiu Jums sėkmės 😊